Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Ekonomické důsledky pandemie COVID-19

Tereza Urbanová

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tereza Urbanová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Ekonomické důsledky pandemie COVID-19

Název anglicky

Economic consequences of the COVID-19 pandemic

Cíle práce

Hlavním cílem práce je popsat hospodaření domácností v době pandemie COVID-19.
Dílčím cílem je analýza dopadů pandemie na finanční situaci domácností. Dalšími dílčími cíli je zjištění změn v oblasti nezaměstnanosti a čerpání sociálních dávek a státních podpor.

Metodika

Bakalářská práce se bude skládat z teoretické a praktické části. Ke zpracování teoretické části budou využity odborné literární a internetové zdroje. Teoretická část se zaměří na problematiku domácností, rodinných financí a nezaměstnanosti s jejími ekonomickými a sociálními důsledky pro domácnosti.

V praktické části dojde ke zjišťování pomocí metody dotazníkového šetření. Formulované otázky budou zaměřeny na zjištění, jak pandemie ovlivnila domácnosti z hlediska jejich finanční situace. Bude zjištěna změna příjmů a výdajů domácností, popřípadě v jakém segmentu došlo ke změnám. Dále bude sledováno, zda lidé přišli o práci v důsledku pandemie COVID-19, jak se změnila jejich finanční situace, zda využili státní finanční podpory a jak se změnil jejich pohled na spoření či investice.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

COVID-19, domácnost, finanční situace, investice, nezaměstnanost, pandemie, sociální dávky.

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J. – SEKERKA, B. *Makroekonomie.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5.

BRČÁK, J. – SEKERKA, B. – STARÁ, D. *Makroekonomie – teorie a praxe.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3.

JÍROVÁ, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti.* Praha: Vysoká škola ekonomická, Národohospodářská fakulta, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

KLÍMA, J. Makroekonomie. Brno: Alfa Publishing, 2006. ISBN 80-86575-29-2.

LÁNSKÝ, O. Kdo zneužívá sociální dávky? Analýza čerpání roku z 2019. Praha: MDA, 2020. ISBN 978-80-87348-56-7.

SMRČKA, L. Osobní a rodinné finance (svět rodinných financí – jak spořit a rozmnožovat majetek). Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-41-2.

SMRČKA, L. Rodinné finance ekonomická krize a krach optimismu. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-199-4.

SYROVÝ, P. – NOVOTNÝ, M. *Osobní a rodinné finance.* Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1098-6.

ŠIMEK, M. Trh práce. Ostrava: Vysoká škola podnikání, a.s., 2005. ISBN 80-86764-26-5.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lenka Kopecká, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 12. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 02. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomické důsledky pandemie COVID-19" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2022 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Ing. Lence Kopecké, Ph.D. za věcné připomínky a užitečné rady, které mi byly poskytnuty během psaní této bakalářské práce, také za vstřícnost, pomoc a trpělivost. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům dotazníkového šetření a svojí rodině za oporu při psaní bakalářské práce.

Ekonomické důsledky pandemie COVID-19

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá ekonomickými důsledky pandemie COVID-19 se zaměřením na domácnosti. Hlavním cílem práce je popsání hospodaření domácností v době pandemie, která trvá od počátku roku 2020.

V teoretické části jsou dle odborné literatury a dalších zdrojů vysvětleny pojmy týkající se historie pandemií, nového typu koronaviru, domácností a také jejich hospodaření, nezaměstnanosti, státních podpor, investic a spoření. Na tyto pojmy se zaměřuje druhá část bakalářské práce v dotazníkovém šetření.

Vlastní práce, tedy druhá část bakalářské práce, je zpracována na základě internetové dotazníkové ankety. Dotazníkové šetření probíhalo v období od 16. září 2021 do 20. října 2021. Toto šetření se zaměřuje na respondenta a na jeho domácnost v době pandemie. Hlavním cílem šetření je zjistit, jak domácnosti v době pandemie hospodaří a jakým způsobem jsou pandemií ovlivněny. Dotazníkové šetření je na závěr práce zhodnoceno a shrnuto.

Závěr práce shrnuje, jakým způsobem vybraný vzorek domácností ovlivnila pandemie z hlediska zaměstnání, financí, podpor, investování a spoření.

Klíčová slova: COVID-19, pandemie, domácnost, finanční situace, úspory, investice, nezaměstnanost, sociální dávky

Economic consequences of the COVID-19 pandemic

Abstract

This bachelor thesis deals with the economic consequences of the COVID-19 pandemic with a focus on households. The main goal of this bachelor thesis is to describe economy of households during the pandemic which lasts since the beginning of 2020.

According to the literature and other sources the theoretical part explains the concepts related to the history of pandemics, a new type of coronavirus, households and their economy, unemployment, state supports during the pandemic, investments, and savings. The second part of the bachelor thesis in the questionnaire survey focuses on these concepts.

The second part of bachelor thesis is processed based on an internet questionnaire survey. The questionnaire survey took place in the period from 16 September 2021 to 20 October 2021. This survey focused on the respondent and his household during the pandemic. The main goal of the survey is to find out how households manage during the pandemic and how they are affected by the pandemic. The questionnaire survey is evaluated and summarized at the end of the work.

The conclusion of the whole work summarizes how the selected sample of households was affected by the pandemic in terms of employment, finance, supports, investments, and savings.

Keywords: COVID-19, pandemic, households, financial situation, savings, investments, unemployment, social benefits

Obsah

1 Úvod **12**

2 Cíl práce a metodika **13**

2.1 Cíl práce 13

2.2 Metodika 13

3 Teoretická východiska **14**

3.1 Problematika pandemie koronaviru 14

3.1.1 Historie pandemií 14

3.1.2 Koronavirus 15

3.2 Domácnosti 16

3.3 Hospodaření domácností 17

3.4 Nezaměstnanost 18

3.4.1 Druhy nezaměstnanosti 19

3.5 Státní podpory v době COVID-19 20

3.5.1 Krizové ošetřovné 21

3.5.2 Kompenzační bonus 21

3.5.3 Mimořádná okamžitá pomoc COVID-19 22

3.5.4 Antivirus podpora zaměstnanosti 23

3.5.5 Ošetřovné pro OSVČ 23

3.5.6 Mimořádný karanténní příspěvek 24

3.6 Investice 25

3.6.1 Akcie 25

3.6.2 Dluhopisy 26

3.6.3 Podílové fondy 26

3.6.4 Kryptoměny 27

3.7 Spoření 28

3.7.1 Spořící účet 28

3.7.2 Doplňkové penzijní spoření 28

3.7.3 Stavební spoření 29

3.7.4 Termínované vklady 30

4 Vlastní práce **31**

4.1 Dotazníkové šetření 31

4.1.1 Stanovení cílů šetření 31

4.1.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření 31

4.1.3 Shrnutí dotazníkového šetření 49

5 Výsledky a diskuse **52**

5.1 Zjištěné výsledky 52
5.2 Diskuse 53
5.2.1 Vývoj průměrné mzdy a mediánu dle jednotlivých čtvrtletí 53
5.2.2 Vývoj úrokových sazeb během pandemie 54
5.2.3 Vývoj inflace v období 2020–2021 57
5.2.4 Vývoj ceny zlata 58
5.2.5 Úrokové sazby u vybraných bank 58
5.2.6 Nezaměstnanost a čerpání státních podpor 59
6 Závěr 61
7 Seznam použitých zdrojů 63
8 Přílohy 69

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Zaměstnanost, nezaměstnanost v České republice za čtvrtletí roku 2020 ,2021 19
Obrázek 2 - Investiční trojúhelník 25
Obrázek 3 - Struktura respondentů dle pohlaví 32
Obrázek 4 - Struktura respondentů dle věkové skupiny 32
Obrázek 5 - Struktura respondentů dle dosaženého vzdělání 33
Obrázek 6 - Místo obvyklého pobytu respondenta 34
Obrázek 7 - Velikost obce obvyklého pobytu respondenta 34
Obrázek 8 - Jakým způsobem je respondent zaměstnaný 35
Obrázek 9 - Čistý měsíční příjem respondenta 36
Obrázek 10 - Změna příjmu respondenta během pandemie 2020–2021 37
Obrázek 11 - Důvod snížení příjmu respondenta 38
Obrázek 12 - Čerpání podpory od státu v době pandemie 39
Obrázek 13 - Typ státní podpory, kterou respondent čerpal 39
Obrázek 14 - Počet členů v domácnosti 40
Obrázek 15 - Počet vyživovaných osob v domácnosti do 26 let 40
Obrázek 16 - Počet osob s příjmem v domácnosti 41
Obrázek 17- Čistý měsíční příjem celé domácnosti 42
Obrázek 18 - Ztráta zaměstnání dalšího člena domácnosti 42
Obrázek 19 - Čerpání podpory dalšího člena domácnosti 43
Obrázek 20 - Typ státní podpory, kterou člen rodiny čerpal 44
Obrázek 21 - Investování před pandemií 44
Obrázek 22 - Míra investování během pandemie 45
Obrázek 23 - Typ investování 46
Obrázek 24 - Máte hypotéku na nemovitost či parcelu? 47
Obrázek 25 - Byli jste schopni v době pandemie splácet hypotéku? 47
Obrázek 26 - Spořili jste před pandemií? 48
Obrázek 27 - Jakou částku měsíčně odkládáte? 48
Obrázek 28 - Kam ukládáte své finanční prostředky/finanční rezervy? 49

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Vývoj diskontní sazby v %.....55
Tabulka 2 - Vývoj 2T repo sazby v %.....55
Tabulka 3 - Úrokové sazby u vybraných bank se zůstatky 100 000 Kč.....59

Seznam použitých zkratek

ČNB	Česká národní banka
DPČ	Dohoda o provedení práce
DPP	Dohoda o pracovní činnosti
MOP COVID-19	Mimořádná okamžitá pomoc COVID-19
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná

1 Úvod

Téma této bakalářské práce bylo vybráno na základě aktuálního dění zapříčiněné pandemií COVID-19.

Pandemie způsobená novým typem koronaviru, značeným SARS-CoV-2, zasáhla celý svět. Počátkem března roku 2020 zasáhla tato pandemie i Českou republiku. S touto pandemií přišlo mnoho následků, se kterými se Česká republika a celý svět bude vyrovnávat delší dobu.

V době, kdy tato pandemie propukla, vláda přijala různá opatření a začala vydávat řadu finančních kompenzací pro podporu české ekonomiky. Kompenzace, které vláda začala poskytovat, mnohým zachránila podnikání či usnadnila finanční situaci. Vzniklá situace spojená s pandemií zabránila dětem po určitou dobu chodit do školy. Následkem toho v některých případech rodiče zůstávali s dětmi doma. I pro takové případy vznikly kompenzace, aby pomohly usnadnit rodičům jejich situaci alespoň po finanční stránce. S příchodem pandemie se změnil pohled na svět všem. Celá pandemie začala mít vliv především na ekonomiku, a s tím i na občany každé zastižené země.

Tato práce se zabývá nejen vlivem pandemie na jednotlivce, ale zejména na domácnosti. Některé občany pandemie nepostihla po finanční stránce vůbec, některé naopak více. Autora práce zajímalo, v jak velké míře byly ovlivněny pandemií domácnosti. Z toho důvodu bylo téma zaměřeno přímo na ně.

Bakalářská práce se zaměřuje jak na domácnosti, koronavirus, ale také na státní podpory, které vláda v době pandemie začala vydávat. Dalším zmíněným pojmem je nezaměstnanost, která je s tímto tématem spojená, dále také spoření a investice.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je zjistit a popsat hospodaření českých domácností v době probíhající pandemie COVID-19.

Dílčím cílem je analýza dopadů pandemie na finanční situaci domácností. Dalšími dílčími cíli je zjištění změn v oblasti nezaměstnanosti a čerpání sociálních dávek a státních podpor.

2.2 Metodika

Práce se skládá ze dvou částí, a to z teoretické a praktické. V teoretické části je na základě odborných literárních zdrojů shrnuta problematika několika celků. Práce se věnuje vysvětlení pojmů pandemie koronaviru, domácností a jejich hospodaření, státních podpor během pandemie COVID-19, investování a spoření. Nejen problematika pandemie koronaviru je vysvětlena v této práci, ale je zde také shrnuta historie pandemií, se kterými se naše lidstvo již v předchozích letech setkalo.

V druhé části práce, tedy praktické části bakalářské práce, je využito vlastních poznatků autora z výsledků dotazníkového šetření mezi občany České republiky. Dotazníkové šetření probíhalo v období od 16. září 2021 do 20. října 2021 pomocí Google Forms a bylo rozesláno pomocí sociálních sítí a pomocí e-mailu.

V dotazníkovém šetření je aplikováno 26 otázek, které se dělí na dvě části, tj. 11 otázek týkajících se respondenta a 15 otázek na domácnost. Otázky předložené respondentům jsou zaměřené na zjištění změny v příjmech domácnosti, čerpání státních podpor, ztrátu zaměstnání, investování a spoření v období probíhající pandemie. Z odpovědí respondentů je vytvořeno shrnutí dotazníkového šetření s výsledkem reflektujícím dopady pandemie na hospodaření domácností.

Na závěr práce jsou dosažené výsledky zhodnoceny a diskutovány případné náměty a poznatky autora této práce.

3 Teoretická východiska

3.1 Problematika pandemie koronaviru

Dle pandemického plánu České republiky zní definice pandemie takto: *" Pandemie je epidemie velkého rozsahu zasahující celé kontinenty. Jedná se tedy o výskyt onemocnění s vysokou incidencí na velkém území (kontinent) za určité časové období"* (Vláda ČR, 2011).

3.1.1 Historie pandemií

Pandemie naše lidstvo pamatuje již od dob starověku a středověku. Nejstarší pandemií, která byla zaznamenána, byl Aténský mor, který se vyskytoval v letech 430–427 př.n.l. Do dávných dob sahá rovněž epidemie Antonínova moru, která byla způsobena pravými neštovicemi a epidemie Justiniánova moru. Do dob našeho letopočtu sahá pandemie Černé smrti a následné morové epidemie. Všechny tyto epidemie a pandemie způsobily smrt několika milionů lidí (Deloitte, 2020).

Během 20. a 21. století postihlo naši planetu hned několik pandemií, které měly značný vliv na hospodářství států a také zavinily smrt několika milionů lidí. Jednou z nejstrašlivějších pandemií byla Španělská chřipka, která se objevila už v roce 1918. Státy, které byly touto chřipkou zasaženy, bojovaly hned několika opatřeními, jako bylo uzavření škol, zavedení karantén nebo například dezinfekce kouřem, bohužel však neúspěšně. Na tehdejší chřipku celosvětově zemřelo zhruba 40–50 milionů lidí.

Po Španělské chřipce se objevil virus HIV-AIDS (1981 – současnost). Virus HIV oslabuje imunitní systém, díky čemuž dochází také k dalším infekcím v těle.
Na HIV-AIDS ani v dnešní době neexistuje plnohodnotný lék, ale existuje lék, který dokáže nemoc zpomalit. Tímto virem se nakazilo zhruba 75 milionů lidí a zhruba 35 milionů lidí nemoci podlehlo (Deloitte, 2020).

V letech 2002–2003 propukla epidemie SARS-CoV, nejpravděpodobnějším spouštěčem byli netopýři. První případ byl zaznamenám v Číně, odkud se postupně nákaza rozšířila do 30 zemí světa. Ovšem díky protiepidemickým opatřením, které státy zavedly, se podařilo tuto nákazu zastavit. Jednou z dalších pandemií způsobenou virem chřipky, byla Prasečí chřipka, a to v letech 2009–2010. Ovšem tento typ chřipky je řazen do normálních sezónních chřipek, které se pravidelně vrací v zimním období (Deloitte, 2020).

V roce 2013 se ve světě objevila epidemie smrtící krvácivé horečky Ebola, která propukla v Demokratické republice Kongo. Za přenos nemoci mohli netopýři a další divoká zvířata. Nejvíce zasaženou zemí byla západní Afrika, kde bylo hlášeno 11 325 úmrtí na tuto nemoc. Smrtící Ebola se v některých zemích naneštěstí vyskytuje dodnes. Další z novějších pandemií, která se objevila v roce 2015, je známá jako MERS-CoV. Jedná se o respirační syndrom, jinak také zvaný velbloudí chřipka. I když původně pochází od netopýrů, jako již zmíněný SARS-CoV, na lidi se přenáší díky velbloudům.
MERS-CoV se dodnes nepodařilo vymýtit a stále se tak objevují nové případy (Deloitte, 2020).

Nemoc Malárie, která se na naší planetě vyskytuje již řadu let a řadí se mezi jedny z nejhorších. Tuto nemoc přenáší samice komárů. V minulosti se Malárie dostala i do mírného pásma, ale díky socioekonomickému vývoji a opatřením, jako například odvodnění mokřadů, se podařilo z mírného pásma tuto nemoc vymýtit. Mezi nejvíce zasažené země Malárií jsou rozvojové země v tropickém a subtropickém pásmu. Afrika, která patří mezi nejvíce postižené, nahlásila v roce 2018 zhruba 228 milionů nakažených. Celkem 405 000 lidí nemoci podlehlo. Bohužel většina obětí, přesněji 67 %, jsou děti do 5 let (Deloitte, 2020).

3.1.2 **Koronavirus**

Koronavirus, dále Covid-19, je typ onemocnění, které je způsobeno novým typem koronaviru, jehož odborné značení zní SARS-CoV-2. Tento typ infekčního onemocnění má veliké dopady zejména na starší či chronicky nemocné osoby, u kterých tato nemoc vyvolá častěji vážnější průběh a může dojít až k úmrtí (Keisler a kol., 2020, s. 3).
Covid-19 má mnoho příznaků, mezi nejčastějšími jsou:

- horečka
- kašel
- dušnost
- bolesti svalů
- únava
- kopřivka, mramorovaná kůže, drobné krevní výrony na dolních končetinách (Keisler a kol., 2020, s. 3).

Mezi méně časté příznaky nemoci pak jsou uváděny tyto:

- bolest v krku
- bolest hlavy
- průjem
- vyrážka na těle
- zarudlé nebo podrážděné oči (WHO, 2020).

Mezi velmi závažné příznaky patří:

- dýchací obtíže či dušnost
- ztráta řeči, schopnosti pohybu nebo zmatenost
- bolesti na hrudi (WHO, 2020).

V březnu roku 2020 Britská asociace ušních, nosních a krčních lékařů dospěla k poznatku, že mezi příznaky onemocnění patří také ztráta čichu a ztráta chuti (Keisler a kol., 2020, s. 4).

Projevení symptomů koronaviru může trvat v řádu dní, a to mezi 5-6 dny, inkubační doba je až 14 dní (WHO, 2020).

3.2 Domácnosti

Domácnosti jsou držiteli výrobních faktorů (půdy, práce a kapitálu), které jsou využívané ve firmách k výrobě statků a zároveň k poskytování služeb. Z používaní výrobních faktorů získávají domácnosti od firem tzv. důchody, tj. renty, mzdy, zisky, nájemné apod (Brčák a kol., 2014, s. 11).

Český statistický úřad rozlišuje 3 typy domácností a to hospodařící, bytové a cenzové domácnosti (ČSÚ, 2022).

Cenzové domácnosti tvoří společenství osob bydlících v jednom bytě. Tento typ domácností se rozlišuje dle příbuzenských vztahů, a to na úplné a neúplné rodiny, vícečlenné nerodinné domácnosti a domácnosti jednotlivce. Úplné rodiny představují manželské páry nebo páry bez svazku manželského s dětmi či bez dětí. Neúplné rodiny následně představuje jeden z rodičů s alespoň jedním dítětem a vícečlenné nerodinné domácnosti reprezentují osoby příbuzné i nepříbuzné, které však společně hospodaří (ČSÚ, 2022).

Hospodařící domácnost reprezentuje společenství osob, které bydlí ve vlastním bytě kdy osoby této domácnosti hradí hlavní výdaje celé domácnosti společně (ČSÚ, 2022).

Bytové domácnosti reprezentují osoby, které bydlí v jednom bytě společně. Tento typ domácnosti může být tvořen jednou či více hospodařícími či cenzovými domácnostmi (ČSÚ, 2022).

3.3 Hospodaření domácností

Základem dobrého hospodaření domácností je vytvářet vyrovnaný, převážně však přebytkový rozpočet. Domácnosti by tedy měli hospodařit tak, aby byly příjmy větší než jejich výdaje (MFČR, 2015).

Výdaje domácností se dělí na několik kategorií. Z pohledu dlouhodobějšího plánování hospodaření domácnosti je nejprve patřičné rozdělit výdaje dle účelu, například kolik financí se vynakládá na bydlení, stravování, základní potřeby, záliby apod. Účelnost výdajů se nadále dělí na zbytné výdaje a na výdaje nezbytné neboli nutné. Nezbytné výdaje se dále dělí na povinné a ekonomicky nutné. Nezbytné výdaje, které jsou povinné, nelze snížit nebo vyloučit z hospodaření, protože jejich neplacením dojde k různým finančním či morálním sankcím. Výdaje ekonomicky nutné lze snížit nebo vyloučit z hospodaření z důvodu, že se jedná o výdaje, u kterých je možné zvolit i levnější variantu. Kromě účelnosti se výdaje dělí dle jejich pravidelnosti na průběžné a mimořádné. Zde platí pravidlo, že výdaje, které jsou průběžné, má domácnost platit z jejich všedních, pravidelných příjmů, kdežto mimořádné se mají platit převážně z úspor (MFČR, 2015).

Příjmy domácností spolu s úsporami reprezentují dosažitelné příjmy domácnosti. Příjmy domácností se rozdělují na pravidelné a mimořádné. Pravidelné příjmy jsou takové, které jsou přijímány pravidelně, jako mzdy či příjmy OSVČ, zaměstnanecké benefity (stravenky, MultiSport karty apod.), příjmy od státu a příjmy z kapitálu (pronájmy, úroky apod.). Tyto příjmy slouží výhradně k financování běžných pravidelných výdajů a tvorbě rezerv nebo také úspor. Mezi mimořádné příjmy se řadí takové příjmy, které jsou pro jedince ojedinělé. Jedná se například o odměnu za dobré pracovní výsledky nebo také výhru v loterii. Mimořádné příjmy by měly sloužit ke zvýšení úspor či rezerv nebo také ke snížení dluhů (MFČR, 2015).

Obecně platí pravidlo, že každá domácnost by měla mít rezervu přinejmenším trojnásobku měsíčních výdajů, a to z důvodu pokrytí neočekávaných událostí, jako například úmrtí, nemoc, úraz či podobných událostí (MFČR, 2015).

3.4 Nezaměstnanost

V období ekonomické krize vzniká problém postižení domácností nezaměstnaností, jež sebou přináší negativní ekonomické a sociální důsledky. Nezaměstnanost se považuje za velmi důležitý ekonomický ukazatel.

K vymezení nezaměstnanosti je nejprve nutné stanovit osoby, které se řadí mezi nezaměstnané.

Mezi nezaměstnané osoby se řadí:

- Osoby starší 15 let – jedná se o první faktor zařazení osob do nezaměstnaných. Určení této podmínky je nejzákladnějším prvkem vymezení nezaměstnaného člověka (Brčák a kol., 2014, s. 140).
- Osoby, které nebyly žádným způsobem zaměstnány (tedy osoby bez práce). Jedná se i o osoby samostatně výdělečně činné (Brčák a kol., 2014, s. 140).
- Osoby, které si aktivně hledají práci - vymezení pojmu aktivní hledání práce zahrnuje ty, kteří jakýmkoliv způsobem usilují o to, aby našli své budoucí zaměstnání. Patří sem například lidé, kteří jsou registrováni na úřadu práce nebo požádali o pomoc u firem, které jsou schopny najít práci za nás. Zahrnujeme sem každého, kdo hledá práci v inzerátech, na internetu, či přímo v podnicích nebo kdo si chce založit svoji vlastní firmu (Brčák a kol., 2014, s. 140).
- Poslední skupinou, která patří mezi nezaměstnané, jsou lidé, kteří jsou připraveni nastoupit do svého nového zaměstnání v daný okamžik nebo nejpozději do 14 dnů (Brčák a kol., 2014, s. 140).

První ukazatel na obrázku č. 1 vykazuje míru zaměstnanosti v České republice, tj. podíl zaměstnaných osob k populaci ve věkové skupině 15–64 let. Tato míra se pohybuje v jednotlivých čtvrtletích kolem 57,5 %. Druhý ukazatel, obecná míra nezaměstnanosti, vykazuje podíl nezaměstnaných osob k ekonomicky aktivním. Dle tabulky je patrné, že došlo k mírnému zvýšení obecné míry nezaměstnanosti od 4. čtvrtletí roku 2020. Ukazatel míry ekonomické aktivity představuje podíl ekonomicky aktivních obyvatel k populaci ve věkové skupině 15–64 let. Ekonomicky aktivní osoba je osoba 15 let a starší, která splňuje podmínky na zařazení mezi zaměstnané a nezaměstnané. Tento ukazatel se v jednotlivých

čtvrtletích roku 2020, 2021 pohyboval v téměř totožné hodnotě a to nad 59,4 % (ČSÚ, 2021).

Obrázek 1 - Zaměstnanost, nezaměstnanost v České republice za čtvrtletí roku 2020 ,2021

Ukazatel	2. čtvrtletí 2020	3. čtvrtletí 2020	4. čtvrtletí 2020	1. čtvrtletí 2021	2. čtvrtletí 2021
Míra zaměstnanosti (%)	58,0	58,2	58,0	57,5	57,6 [1]
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	2,4	2,9	3,0	3,4	3,0 [1]
Míra ekonomické aktivity (%)	59,4	59,9	59,8	59,5	59,4 [1]

Zdroj: ČSÚ, 2021

3.4.1 Druhy nezaměstnanosti

Nezaměstnanost se dělí do několika kategorií, které mají svá vlastní pravidla a kritéria, dle kterých jsou rozděleny (Brčák a kol., 2014, s. 145).

Nezaměstnanost se dělí na tyto skupiny:

- frikční
- strukturální
- cyklická
- sezónní (Brčák a kol., 2014, s. 145).

Frikční nezaměstnanost

Frikční jinak zvaná dočasná nezaměstnanost vzniká z přirozených důvodu a v ekonomice se objevuje vždy. Příčiny vzniku této nezaměstnanosti jsou naprosto přirozené jevy, například odchod z práce na vlastní rozhodnutí (z důvodu například stěhování se za prací) či běžné propuštění ze strany zaměstnavatele. Patří sem i studenti, kteří zrovna dokončili své vzdělání a práci teprve začínají vyhledávat. Tato nezaměstnanost netrvá u lidí příliš dlouho, má krátkodobý charakter a náleží do dobrovolné nezaměstnanosti. Také se počítá do přirozené míry nezaměstnanosti (Brčák a kol., 2014, s. 145).

Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost se společně s frikční řadí do přirozené míry nezaměstnanosti a do dobrovolné nezaměstnanosti. Vzniká z důvodu, kdy je na trhu práce více lidí, kteří nabízí práci a méně poptávky po dané práci, která je podnikům nabízena. Oproti frikční nezaměstnanosti je dlouhodobějšího charakteru a vyřešit se dá například formou rekvalifikace pracovníků na jiné pozice nebo změnou lokality dané osoby (Brčák a kol., 2014, s. 145) (Lipovská, 2017, s. 429).

Cyklická nezaměstnanost

Řadí se mezi nedobrovolnou nezaměstnanost a to z důvodu, že ji jedinec nemůže ovlivnit. Pokud v hospodářském cyklu dojde k bodu, kdy dochází k poklesu ekonomiky (recesi), nastává problém cyklické nezaměstnanosti. Dochází k tomu, že firmy nejsou schopné zajistit pracovní místa pro všechny své zaměstnance, a proto musí docházet k propouštění pracovních sil z důsledku neschopnosti tyto pracovní síly a jejich místa udržet (Fialová, Fiala, 2014, s. 186) (Lipovská, 2017, s. 436).

Sezónní nezaměstnanost

Tato nezaměstnanost, jak už vyplývá z názvu, je ovlivněna určitou sezónnou nebo obdobím, tedy přírodou. Typická je například ve stavebnictví a zemědělství. Tyto odvětví jsou nejvíce ovlivněny přírodními živly a nelze je jakýmkoliv způsobem ovlivnit a překonat (Brčák a kol., 2014, s. 146).

3.5 Státní podpory v době COVID-19

Někteří z nás se během pandemie, kterou nikdo neočekával, setkali se situací, kdy potřebovali finanční výpomoc od státu. Ať už se jedná o rodiny s dětmi, podnikatele či velké firmy, stát vymyslel výzvy, které měli zmírnit dopady, které měli vliv na některé z nás.

Během pandemie vznikly podpory a výzvy jako krizové ošetřovné, kompenzační bonus, mimořádná okamžitá pomoc COVID-19, Antivirus podpora zaměstnanosti a ošetřovné pro OSVČ.

3.5.1 Krizové ošetřovné

V době pandemie se řada rodičů potýkala s tím, že jejich děti nemohly docházet do školy, což mělo za následek nutnost zůstávat s nimi doma. Z tohoto důvodu vzniklo krizové ošetřovné sloužící pro rodiny, jejichž děti nemohly v určitou dobu chodit do školy kvůli pozitivním testům na COVID-19 či karanténě. Ošetřovné se vztahuje na dobu, kdy byla prezenční výuka ve školách a povinné testování, avšak ne na dobu, kdy byla zavedená distanční výuka. Nárok na ošetřovné vznikl rodiči v případě, kdy dítěti vyšel pozitivní výsledek na COVID-19 a trval do doby, než dítě bude mít výsledky negativní či dokud mu neuplyne lhůta v karanténě, a tak může jít opět do školy. Částka, která mohla být čerpána, činila 80 % vyměřovacího základu (COVID PORTÁL, 2021).

Vyměřovací základ zahrnuje veškeré příjmy ze závislé činnosti, které jsou předmětem daně z příjmu fyzických osob (VZP, 2021).

Zaměstnanec, který mohl čerpat ošetřovné, měl nárok, pokud probíhala péče:

- o děti mladší 10 let
- o děti, docházející do školy, které nejsou schopny se sami o sebe postarat a potřebují péči druhých
- o děti, které se z důvodu nařízení karantény v rodině nemohly dostavit do školy prezenčně
- o osoby starší 10 let, navštěvující denní a týdenní stacionáře
- o osoby starší 9 let se speciálními vzdělávacími potřebami, z důvodu neschopnosti účastnění se on-line výuky (COVID PORTÁL, 2021).

Krizové ošetřovné bylo možné čerpat do 30. června 2021, v tuto dobu skončila platnost. Od 1. července 2021 mohou žadatelé čerpat ošetřovné z důvodu péče o dítě mladší 10 let, ovšem při splnění zákonem stanovených podmínek (ČSSZ, 2021).

3.5.2 Kompenzační bonus

Kompenzační bonus, jinak také zvaná „Pětadvacítka," představoval jednorázový příspěvek, který byl určen pro osoby samostatně výdělečně činné, malé s.r.o. a osoby na DPP/DPČ. Bonus byl schválen Parlamentem 9. dubna 2020 a trval do 29. června 2020. Nárok na bonus měla osoba samostatně výdělečně činná, která vykonávala svou činnost jako hlavní a za daných podmínek i OSVČ, které vykonávaly svou činnost jako vedlejší. Podmínky pro nárok u vedlejších činností je definováno na Ministerstvu financí České

republiky takto: *„Pobírá invalidní nebo starobní důchod, je na mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené, pečuje o zdravotně postiženou osobu, připravuje se na budoucí povolání (studenti)“* (MFČR, 2020).

Kromě splnění vykonávání činnosti hlavní a vedlejší musely osoby splňovat ještě další podmínky pro vyplacení bonusu. Žadatel musel čestně prohlásit, že jeho činnost byla aktivní ke dni 12. března 2020 nebo také pokud činnost byla přerušena po 31. srpnu 2019 vzhledem k sezónnímu podnikání. Osoba také musela doložit, že zcela nebo částečně nemohla vykonávat její činnost, a to z důvodu vyskytnutí infekčního onemocnění COVID-19 či přijatých krizových opatření vlády. Na základě splnění těchto podmínek byl osobám vyplacen jednorázový bonus ve výši 25 000 Kč, což činilo 500 Kč za den (MFČR, 2020).

Od 1. března 2021 bylo možné znovu zažádat o nový kompenzační bonus, jehož žádosti byly přijímány do 31. května 2021. U nového kompenzačního bonusu bylo možné nově čerpat částku ve výši 1 000 Kč za den u OSVČ a společníků s.r.o., v případě osob na DPP/DPČ činila výše částky 500 Kč (MFČR, 2021).

3.5.3 **Mimořádná okamžitá pomoc COVID-19**

Mimořádná okamžitá pomoc, dále jen MOP COVID-19, je podpora, která je poskytnuta osobám či rodinám, které se dostaly do velmi striktní finanční situace během pandemie. Pomoc se týká i rodičů s dětmi do 10 let, kteří musí zůstat doma na ošetřovném vzhledem k celé situaci a dění se kolem přetrvávající pandemie koronaviru (COVID PORTÁL, 2021).

Tuto pomoc vyplácí Úřad práce ČR a je poskytnuta pouze jednorázově. MOP COVID-19 je možné poskytnout pouze v případě, kdy osoba či rodina nebyla schopna pokrýt své vlastní náklady na základní životní potřeby během přetrvávající pandemie. Jedná se o náklady na jídlo, nájem, hygienické potřeby, energie apod. Osoby, které jsou finančně movité, nemohly žádat o mimořádnou pomoc z důvodu jejich platebních schopností. Žádost o tuto podporu musí být odůvodněna a musí dojít k předložení stanovených dokladů, které je možné nalézt přímo na stránkách Úřadu práce ČR nebo Ministerstva práce a sociálních věcí. Nicméně MOP COVID-19 není možné využít na splacení dluhů a výdajů, které nejsou zahrnovány do nákladů na základní životní potřeby (MPSV, 2021).

3.5.4 **Antivirus podpora zaměstnanosti**

Na začátku pandemie v návaznosti na přijatá opatření vznikla podpora zaměstnanosti, jejíž účelem je nahradit mzdy zaměstnancům od zaměstnavatelů, kterým vznikla překážka s vyplácením mezd z důvodu pandemie. Důvodem vzniku této podpory bylo to, aby zaměstnavatelé nemuseli propouštět své zaměstnance (MPSV, 2021).

Antivirus je rozdělen na 3 režimy:

- Režim A
- Režim B
- Režim A Plus

Režim B stanovuje vyplácení podpory 60 % uznatelných výdajů, avšak do částky 29 000 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance. Do uznatelných výdajů v tomto režimu se zahrnují náhrady mzdy z důvodu překážek na straně zaměstnavatele (MPSV, 2021).

Oproti Režimu B se zahrnují do uznatelných výdajů Režimu A náhrady mzdy, které jsou spojeny z důvodu nařízení karantény. Výše vyplácení podpory tohoto Režimu dosahuje 80 % uznatelných výdajů, ovšem do maximální částky 39 000 Kč. Nicméně tento Režim může zaměstnavatel využít i v případě, kdy jejich zaměstnanci nemají nařízenou karanténu, ale došlo k uzavření či přerušení činnosti na straně zaměstnavatele z důvodu přijatých vládních opatření (MPSV, 2021).

Poslední zmíněný Režim A Plus nebo také Režim Antivirus Plus platí pouze pro zaměstnavatele, kteří museli zcela zavřít své provozy nebo výrazně omezit své podnikání z důvodu nařízení vlády a jejich mimořádných opatření. V takovém případě platí příspěvek, který 100 % nahrazuje vyplacené náhrady mzdy, a to však do maximální částky, která dosahuje až 50 000 Kč měsíčně na každého zaměstnance (MPSV, 2021).

3.5.5 **Ošetřovné pro OSVČ**

Ošetřovné sloužilo pro OSVČ, které se musely starat o děti do 10 let nebo osoby závislé na péči druhé osoby, které nebyly schopny během pandemie docházet do školy či jiných zařízení. Částka, kterou mohly za den čerpat, činila 400 Kč. Ošetřovné pro OSVČ nebylo možné kombinovat s kompenzačním bonusem. Výzva pro OSVČ platila od 6. dubna do 16. května roku 2021 a příjem žádostí trval v období od 31. května do 30. června 2021 (COVID PORTÁL, 2021).

O ošetřovné pro OSVČ mohla žádat osoba, která nemohla kvůli zavedeným vládním opatřením plně vykonávat svou činnost z důvodů péče o:

- dítě do věku 10 let, které nemohlo z důvodu uzavření škol a jiných zařízení tyto zařízení navštěvovat
- předškolní dítě z důvodu uzavření školských zařízení
- dítě, maximálně do věku 26 let, které potřebuje pomoc druhé osoby a nemůže navštěvovat školní či jiné zařízení z důvodu uzavření
- osobu, která je dlouhodobě závislá na pomoci druhých v sociálních či jiných nařízeních, které jsou z důvodu nařízení vlády uzavřeny (COVID PORTÁL, 2021).

3.5.6 **Mimořádný karanténní příspěvek**

Karanténní příspěvek, dále jen izolačka, náleží zaměstnancům, kterým byla nařízena karanténa nebo izolace, a to z důvodu onemocnění COVID-19 či jiného infekčního onemocnění. Karanténou se rozumí i takzvaná izolace (ČSSZ, 2021).

Nejprve je nutné definovat rozdíl mezi karanténou a izolací. Karanténa je definována jako oddělení zdravé osoby, která přišla během inkubační doby do styku s infekčním onemocněním nebo se přímo nacházela v místě nákazy. Tím dojde k separaci od ostatních osob, aby nedošlo k šíření infekčního onemocnění, kdy se mohlo šířit. Zdravou osobou se rozumí osoba, která nevykazuje žádné příznaky infekčního onemocnění. Oproti tomu se izolace definuje jako oddělení osoby, která přímo onemocněla infekční nemocí nebo se u ní projevují možné příznaky onemocnění, od ostatních osob. Cílem izolace je zabránit přenosu infekčního onemocnění na jiné osoby (ČSSZ, 2021).

Na tento příspěvek má nárok zaměstnanec, kterému vznikl nárok dle zákoníku práce, z důvodu nařízení karantény, na náhradu mzdy, platu či odměny. Vzniká za každý kalendářní den, maximálně však po dobu trvání karantény 14 dnů, která je nařízena hygienickou stanicí. Zaměstnanec má nárok na příspěvek, který činí 370 Kč za den, po dobu prvních 14 dní karantény. Avšak součet příspěvků a náhrad příjmů nesmí přesáhnout 90 % průměrného výdělku, po dobu, kdy zaměstnanec nebyl schopen docházet do zaměstnání (ČSSZ, 2021).

3.6 Investice

„Investování tak představuje ukládání peněz do takových finančních nástrojů, u kterých můžete ztratit počáteční hodnotu investice, avšak výměnou za možnost získání vyššího výnosu, než který je u spoření“ (Janda, s. 13, 2011).

Osoba, která má zájem o získání výnosu z vlastních peněžních prostředků v budoucnu, musí své peníze investovat. To znamená, že se investováním vzdá určité části svých finančních prostředků, aby získala v budoucnu prostředky navíc. Tyto prostředky se očekávají vyšší, než které byly odevzdány (Syrový, Tyl, 2014, s. 56).

Ministerstvo financí České republiky definuje investice takto: „*Investice jsou nástrojem pro řešení situace, ve které máme vyšší zdroje, než jaké zrovna potřebujeme (tj. pro stav finančního přebytku)“* (MFČR, 2015).

Investování s sebou přináší jisté výnosy, ale také rizika a likviditu. Souvislost mezi těmito body se nazývá investiční trojúhelník, viz obrázek č. 2 (MFČR,2015).

Obrázek 2 - Investiční trojúhelník

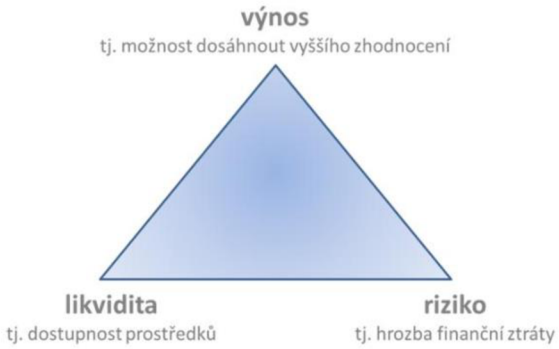

Zdroj: MFČR, 2015

Investor, který chce dosáhnout vysokého výnosu, musí počítat s tím, že bude velmi riskovat a dosáhne horší likvidity investice. Proto, pokud investor nechce nést tak vysoké riziko, dosáhne tím oproti tomu nižší výnosnosti (MFČR, 2015).

3.6.1 Akcie

Akcie jsou dlouhodobé majetkové cenné papíry, se kterými má vlastník právo podílet se na zisku, řízení a likvidačním zůstatku společnosti. Akcie se rozlišují na určité druhy podle práv, které jsou s nimi spojené (Málek a kol., 2010, s. 83).

- **Kmenové akcie** dávají držiteli všechna práva, která nejsou zákonem omezená. Jsou vydávány na majitele a volně převoditelné (Málek a kol., 2010, s. 83).
- **Přednostní akcie** umožňují vlastníkovi právo na přednostní výplatu dividend. Oproti tomu dojde k odebrání hlasovacích práv ve valné hromadě u držitele těchto akcií (Málek a kol., 2010, s. 83).
- **Zaměstnanecké akcie** plní úlohu odměňování a motivování zaměstnanců (Málek a kol., 2010, s. 83).

3.6.2 Dluhopisy

Dluhopisy se řadí mezi dlužnické cenné papíry, s nimiž má vlastník právo na splacení dlužné částky a na výnos z dluhopisu. Emitentem dluhopisu může být stát, firma či banka (Málek a kol., 2010, s. 84).

Emitent díky dluhopisu získá dočasné finanční prostředky, které je povinen v budoucnu splatit a s nimi je zavázán vyplatit i úroky, které jsou s dluhopisem spojeny (Syrový, Tyl, 2014, s. 101).

Dluhopisy se člení dle splatnosti, dle úročení (kupónu) a dle emitenta. Dluhopisy dle splatnosti dělí na krátkodobé (1 rok), střednědobé (1-10 let), dlouhodobé (nad 10 let) a bez data splatnosti. Dluhopisy, které se klasifikují podle úročení/kupónu, se dělí na dluhopisy s pevným úročením, s variabilním kupónem, s nulovým kupónem a indexované dluhopisy. Poslední variantou rozdělení je dělení dle emitenta, a to na korporátní (firemní) a státní (FINEX, 2021).

3.6.3 Podílové fondy

Podílové fondy fungují díky takzvanému kolektivnímu investování, které funguje na bázi shromažďování financí od jednotlivců a díky reinvestování dosahuje zisku. Podílový fond tvoří soubor majetku investorů, který má na starosti speciální instituce. Fondy fungují tak, že investor vloží své financí prostředky do fondu a správce fondu za tyto peníze nakoupí například akcie, dluhopisy či podílové listy jiných fondů. Tato nakoupená aktiva poté tvoří majetek fondu (FINEX, 2021).

Výhodou podílových fondů je to, že jsou vhodné i pro začínající investory, protože se o finanční prostředky stará profesionál. Další výhodou, kterou tyto fondy přinášejí, je diverzifikace. To znamená, že investováním do podílových fondů se rozprostře riziko tak, že se finance rozloží do různých sektorů, a nejen do jednoho. Pokud jsou ovšem tyto

investice rozprostřené až příliš, může být diverzifikace právě nevýhodou podílového fondu (FINSTART, 2018).

Fondy lze dělit na otevřené a uzavřené. V rámci otevřeného podílového fondu je společnost povinna odkoupit podílové listy za aktuální kurz, avšak s odečtenými poplatky. Tento typ fondů není v rámci počtu vydávaných podílových listů nijak omezen. Oproti tomu uzavřené podílové fondy jsou omezeny počtem vydávaných podílových listů i dobou, po kterou jsou listy vydávány, omezeny jsou v minimálním i maximálním počtu. U uzavřených fondů není společnost povinna odkupovat podílové listy (INVESTICE, 2021).

3.6.4 **Kryptoměny**

Kryptoměny jsou virtuální měny, které se používají k platebním transakcím v síti počítačů u jednotlivých uživatelů. Tato digitální měna není fyzicky dostupná a existuje pouze v paměti počítače, ale nabývá reálné hodnoty (KURZY, 2021).

Tato měna vznikla z důvodu zvýšení transparentnosti finančního systému, zlepšení bezpečnosti a rychlosti převodů hodnot. Převody u kryptoměn jsou totiž velmi rychlé a náklady jsou minimální, a to i do zahraničí (Černohorský, 2020, s. 56).

Každá kryptoměna má svou vlastní platební síť, ve které je možné takzvaně kryptoměnu „těžit“ neboli můžete produkovat další jednotky měny. Tyto sítě mají speciální program, jinak zvané peněženky, pro platby nebo další programy pro již zmíněnou těžbu (KURZY, 2021).

Kryptoměnové peněženky mají elektronickou a fyzickou podobu. Elektronické peněženky fungují na bázi programu v počítači či stažené aplikace do vašeho telefonu, ty se pak chovají jako normální bankovní účet. Fyzické peněženky fungují tak, že danou kryptoměnu nahrajete na USB flash disk či do krabičky, jinak takzvaného Trezoru. V obou peněženkách můžete vidět adresu, ta tvoří číslo účtu, pomocí které můžete přijímat či odesílat kryptoměnu na jiné peněženky (FINEX, 2021).

3.7 Spoření

Spoření slouží k pravidelnému odkládání dostupných finančních prostředků společně s předem známou úrokovou sazbou za daný časový úsek. Ze spoření je možné získat úroky, které jsou však nižší. Tímto se uchová hodnota peněz alespoň v nějaké míře a ochrání se tak před inflací. Existuje mnoho způsobů, jak spořit, záleží, co nám banky či jiné společnosti nabídnou (Janda, 2011, s. 163-176).

3.7.1 Spořící účet

Pokud má osoba našetřené větší množství finančních prostředků, které chce trochu zhodnotit a ochránit před inflací, založí si k běžnému účtu, účet spořící. Největší výhodou u spořících účtů je to, že peníze nejsou na účtu vázány na pevně stanovenou dobu jako je tomu například u termínovaných vkladů. Tento účet je schopna v dnešní době nabídnout skoro každá banka, a tak je možné vybírat z řad spořících účtů, dle jejich nejvyššího úroku a jiných výhodných nabídek. Nutno podotknout, že úroky na spořících účtech se pohybují ve velmi nízkém rozpětí, což je jejich největší nevýhoda, a samozřejmě je požadován minimální vklad, který se ale pohybuje v řádech sto korun (FINEX, 2021).

Pokud zájemce uvažuje o spořícím účtu, je nutné si nejdříve zjistit, kolik si daná banka účtuje za vedení účtu nebo také za výběry, výpisy a podobně. Je nutno brát v potaz výši poplatků, aby nedošlo k tomu, že tyto poplatky převýší úroky, které z účtu má daná osoba dostat. Jak již bylo zmíněno, spořící účty nemají pevně stanovenou dobu, po kterou musí peníze v bance zůstat. Tudíž mezi výhody lze zařadit i to, že s penězi je možno kdykoliv volně manipulovat a převádět tak kdykoliv finance ze spořícího účtu na účet běžný (FINEX, 2021).

3.7.2 Doplňkové penzijní spoření

Jedná se o takzvaný účastnický fond, který se jeho fungováním přibližuje podílovému fondu. Tyto fondy mají na starost penzijní společnosti, které založí účastnický fond a na dále ho tak spravují a zákazníci za jeho spravování platí poplatky (FINEX, 2020).

Doplňkového penzijního spoření se může účastnit jakákoliv osoba v jakékoliv věkové kategorii. Minimální vklad, který účastník musí měsíčně vkládat, činí 100 Kč a minimální výše vkladu, aby klient získal nárok na státní příspěvek činí 300 Kč. Mezi

výhody doplňkového penzijního spoření patří například státní příspěvek, úspory na daních, opatření příspěvku od zaměstnavatele, v případě úmrtí klienta vyplacení naspořených peněz určité osobě či dědicovi a další (KB, 2021).

Samozřejmě i toto spoření s sebou přináší jisté nevýhody, a to například to, že klient musí platit různé poplatky a poplatky z ročního zhodnocení nebo také nemožnost vybrání si způsob investování našich financí (FINEX, 2020).

3.7.3 **Stavební spoření**

Zákon, který upravuje náležitosti stavebního spoření, je zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření. Tento zákon definuje stavební spoření, jako účelové spoření, spolu s určitým obsahem. Stavební spoření spočívá ve třech bodech, a to v přijímání vkladů od účastníků spoření, v poskytování úvěru účastníkům spoření a v poskytování příspěvku (státní podpory) fyzickým osobám. Stavební spoření si může založit jak fyzická, tak i právnická osoba, ale státní podporu právnická osoba dostat nemůže (Málek a kol., 2010, s. 69,70).

Stavební spoření slouží ke zhodnocování finančních prostředků za účelem jejich následného použití na rekonstrukci či nákup nemovitosti, opravy a výstavby bydlení. Výhodou tohoto spoření je určitá podpora od státu. To znamená, že ke stanovenému úroku z našetřené částky je možné získat určité procento státního příspěvku. Úroková sazba činí zhruba 0,5–1 % a k tomu již zmíněný státní příspěvek, který tvoří maximálně 10 % z ročně vložené částky (maximální výše příspěvku je 2 000 Kč). Ve výsledku je možné se dostat zhruba na 3,5 %. To samozřejmě záleží na nabídce dané společnosti. Pokud dojde k výběru peněz dříve, než za minimální dobu 6 let, přijde tak majitel stavebního spoření o nárok na státní podporu. Podmínkou k založení tohoto spoření je předem stanovená částka, kterou chceme pomocí tohoto spoření naspořit. Do naspořené částky musí být zahrnuty všechny vklady, úroky i poplatky (součty vkladů, státní podpora, úvěr, úroky, odečtené daně z příjmů). Pokud konečná naspořená částka převýší předem stanovenou částku, je možné ji za poplatek navýšit, ovšem ještě před ukončením spoření (FINEX, 2021).

3.7.4 **Termínované vklady**

Tento typ spoření je vhodný tehdy, pokud jsou k dispozici našetřené finanční prostředky, u kterých je jasné, že je nebude v blízké době nutně potřeba. Termínované vklady totiž fungují tak, že se peníze vloží jednorázově na účet a po předem vybranou dobu se na účtu budou zhodnocovat. Termínované vklady se tak člení do 3 kategorií, podle doby jejich trvání (FINEX, 2021).

- **Krátkodobé termínované vklady** – do 1 roku
- **Střednědobé termínované vklady –** do 4 let
- **Dlouhodobé termínované vklady –** 4 a více let (Málek a kol., 2010, s. 65)

U termínovaných vkladů se úrokové sazby pohybují v rozmezí od 1 do 4 % ročně. Přesná sazba záleží na vybrané délce uložení doby peněz a na velikosti počátečního vkladu. Nevýhodou termínovaných vkladů je především to, že jste povinni, ze zákona o daních z příjmů, zaplatit srážkovou daň 15 %, a také to, že za předčasný výběr z účtu je nutno zaplatit sankční poplatek (FINEX, 2021).

4 Vlastní práce

Aby došlo ke splnění cíle této bakalářské práce, autor zvolil dotazníkové šetření k vypracování vlastní práce.

4.1 Dotazníkové šetření

4.1.1 Stanovení cílů šetření

Následující dotazníkové šetření prováděl autor práce za účelem získání konkrétních dat, která souvisí s tématem této bakalářské práce. Získání dat od respondentů probíhalo pomocí internetového dotazování ve formě Google Forms. V dotazníku autor položil celkem 26 otázek, kde se prvních 11 otázek zaměřovalo na osobu vyplňující dotazník a následujících 15 otázek na celou domácnost respondenta. Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 214 osob. Dotazník byl umístěn na sociálních sítích a rozeslán pomocí e-mailu v období 16. září 2021–20. říjen 2021.

Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo získat co nejpodrobnější informace o tom, jak se domácnosti potýkaly s pandemií COVID-19, zda je pandemie ovlivnila v podporách, zaměstnání, investování či spoření. Na základě zjištěných dat, byla tato data vyhodnocena a byly vytvořeny patřičné grafy k získaným datům.

Na závěr dojde ke shrnutí dotazníkového šetření.

4.1.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Prvních 11 otázek se zaměřilo na respondenta, který dotazník vyplňoval a dalších 15 otázek se zabývalo celou domácností tohoto respondenta.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 214 respondentů, z toho 144 žen a 70 mužů ve věkové kategorii: 20 a méně (33), 21–30 (68), 31–40 (34), 41–50 (40), 51–60 (29), 61–70 (6), 70 a více (4). Šetření se nejvíce účastnily ženy, které tvořily dominantnější část a to 67 %. Co se týče nejvíce zastoupené věkové kategorie, jak je patrné z vyhotovených dat, největší zastoupení nese věková kategorie 21–30 let, tj. 32 % z celkového počtu a následně věková kategorie 41–50 let. Tato tvrzení vyplývají z obrázku č. 3 a obrázku č. 4.

Obrázek 3 - Struktura respondentů dle pohlaví

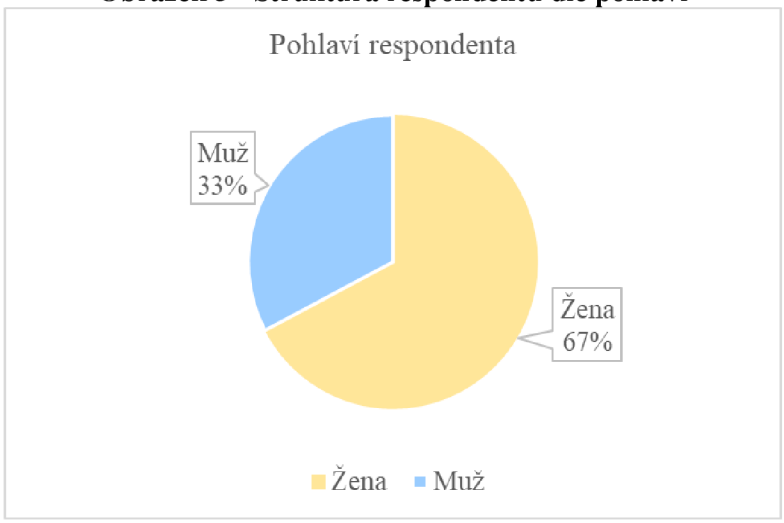

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Obrázek 4 - Struktura respondentů dle věkové skupiny

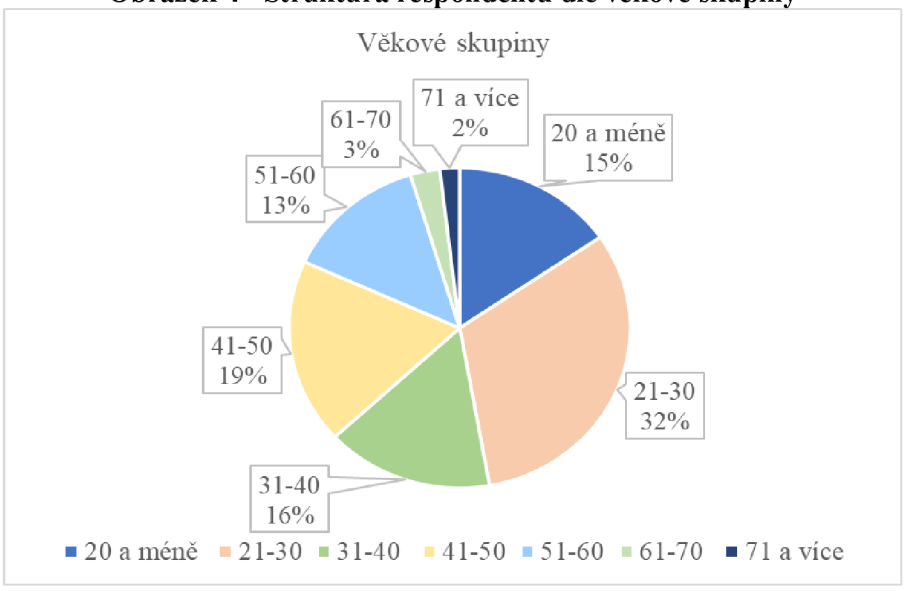

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z celkového počtu respondentů (214) vyplnilo dotazník 61 % (130) respondentů se středoškolským vzděláním s maturitou. Následně 21 % (46) vyplněných dotazníků pochází od osob s vysokoškolským vzděláním, viz obrázek č. 5. Nejvíce osob (17), které vyplnily dotazník a mají vysokoškolské vzdělání, bylo ve věku 21–30 let.

Obrázek 5 - Struktura respondentů dle dosaženého vzdělání

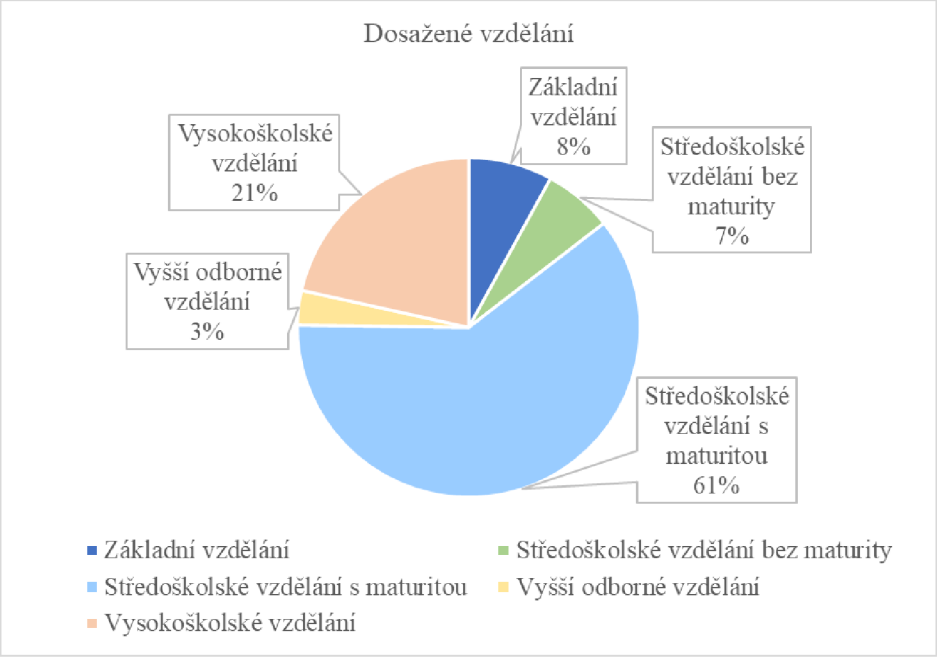

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Největší zastoupení osob odpovídající na dotazníkové šetření měla Praha. Z celkového počtu respondentů (214) byla Praha zastoupena 115 respondenty, což tvoří 54 %. Na druhém místě se umístil Středočeský kraj, a to s celkovým počtem 56 respondentů. Následující kraje se vyskytly jen zřídka.

Zaměřením se na místo obvyklého pobytu dle velikosti dané obce bylo zjištěno následující. Nejčastěji se zde vyskytla Praha s celkovým počtem 106 respondentů. Na druhém místě se s podobným počtem hlasů umístily obce s počtem obyvatel do 50 000 (35) a na třetím místě se umístily obce s počtem obyvatel do 5 000 (32). Tato tvrzení vyplývají z obrázků č. 6 a 7.

Obrázek 6 - Místo obvyklého pobytu respondenta

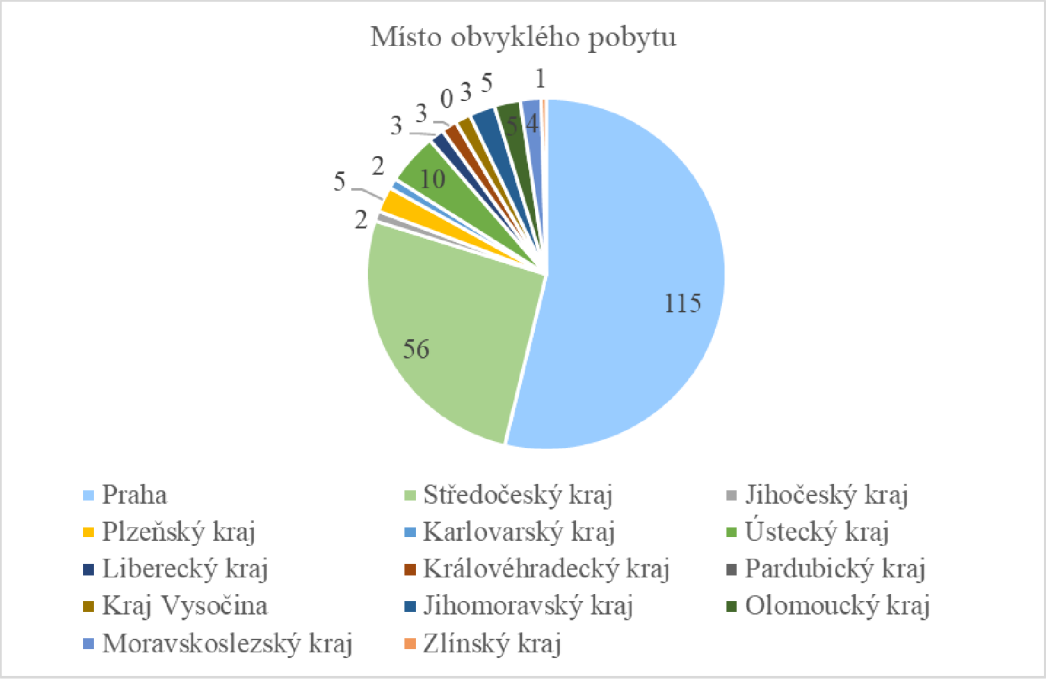

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Obrázek 7 - Velikost obce obvyklého pobytu respondenta

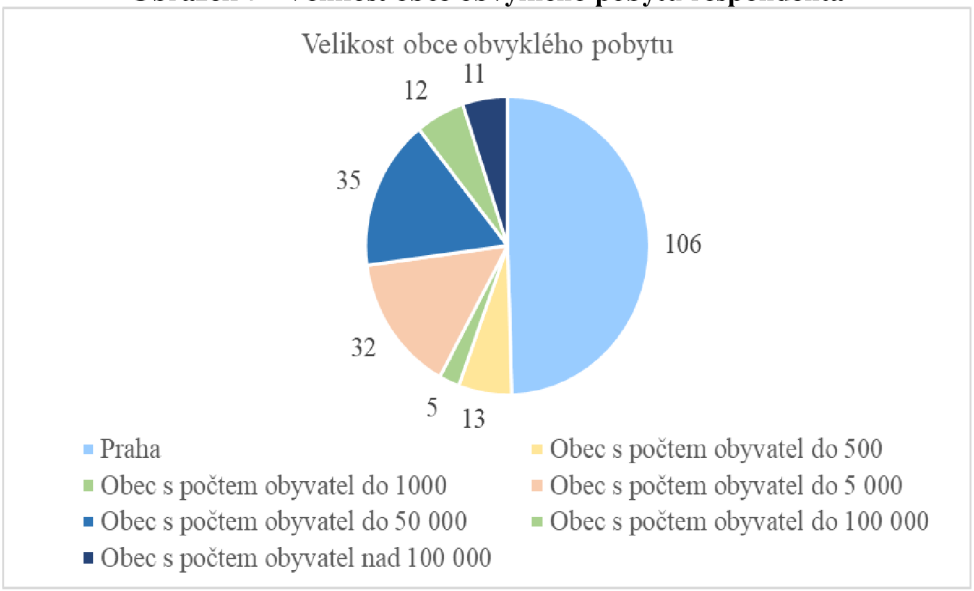

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Na dotazníkové šetření nejvíce odpovídali studenti či zaměstnanci v soukromém sektoru, přesněji 73 respondentů (34,1 %). Ze 73 respondentů, kteří odpověděli, že jsou studenti, jich 32 uvedlo, že pracují jako osoby činné na základě dohody o provedení práce či dohody. Tito respondenti zastupují nejčastěji věkové rozmezí 21–30 let. Pouze 11,7 % respondentů, kteří na dotazník odpovídali, činí osoby samostatně výdělečně činné a 17,3 %

jsou zaměstnaní jako státní zaměstnanci. Státní zaměstnanci zastupují převážně věkovou kategorii 41–50 let, z nichž pouze jeden muž. Nejvíce zainteresovaných osob samostatně výdělečně činných bylo ve věku 21–30 (8), 51–40 (7).

Obrázek 8 - Jakým způsobem je respondent zaměstnaný

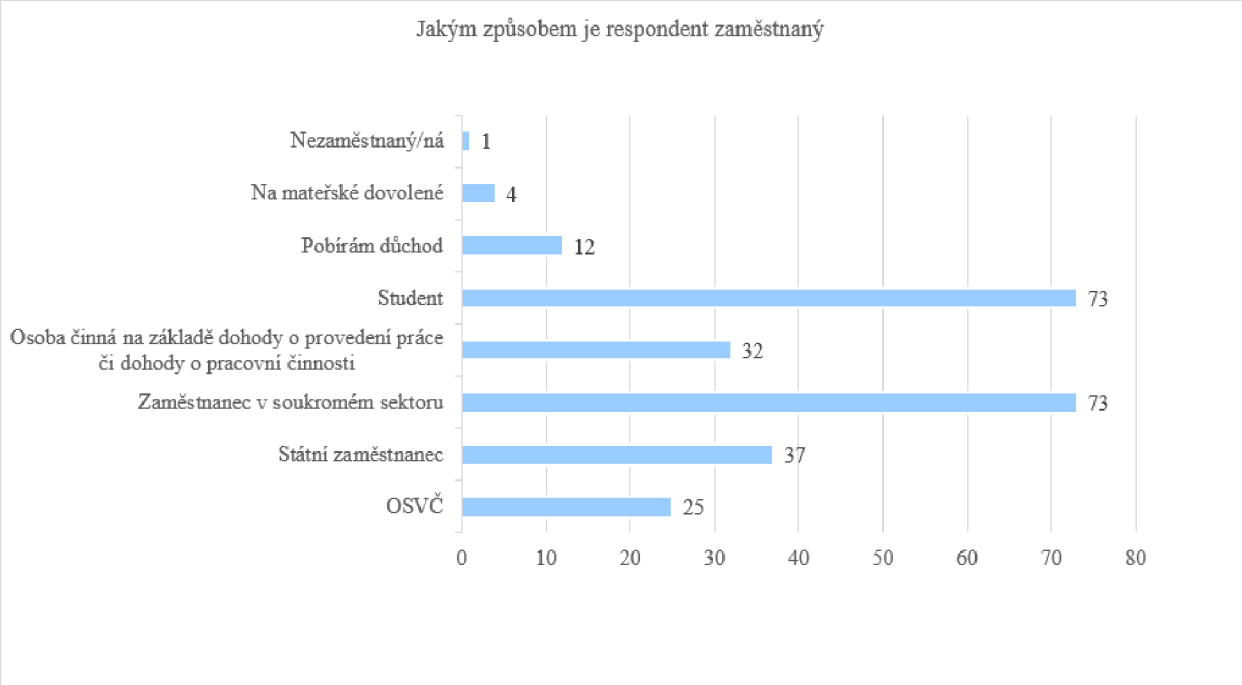

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 7 – Váš současný čistý měsíční příjem?

Z obrázku č. 9 vyplývá, že čistý měsíční příjem respondentů se pohyboval procentuálně podobně u 4 vybraných rozmezí platu, a to 21 % (45) do 10 000 Kč, 21 % (44) v rozmezí 10 001–20 000 Kč, 22 % (47) v rozmezí 20 001–30 000 Kč a 18 % (39) v rozmezí 30 001–40 000 Kč. Počet osob s příjmem do 10 000 Kč bylo 45, z nichž zastoupení neslo 41 studentů a zároveň 7 studentů pracujících na DPČ/DPP. Měsíční příjem v rozmezí 20 001–30 001 Kč mělo nejčastější zastoupení u zaměstnanců v soukromém sektoru, přesněji u 22 osob. Z tohoto měsíčního rozmezí bylo 8 osob samostatně výdělečně činných. Z měsíčního příjmu, který je vyšší než 70 001 Kč, bylo převážné zastoupení osob pracujících v soukromém sektoru.

Obrázek 9 - Čistý měsíční příjem respondenta

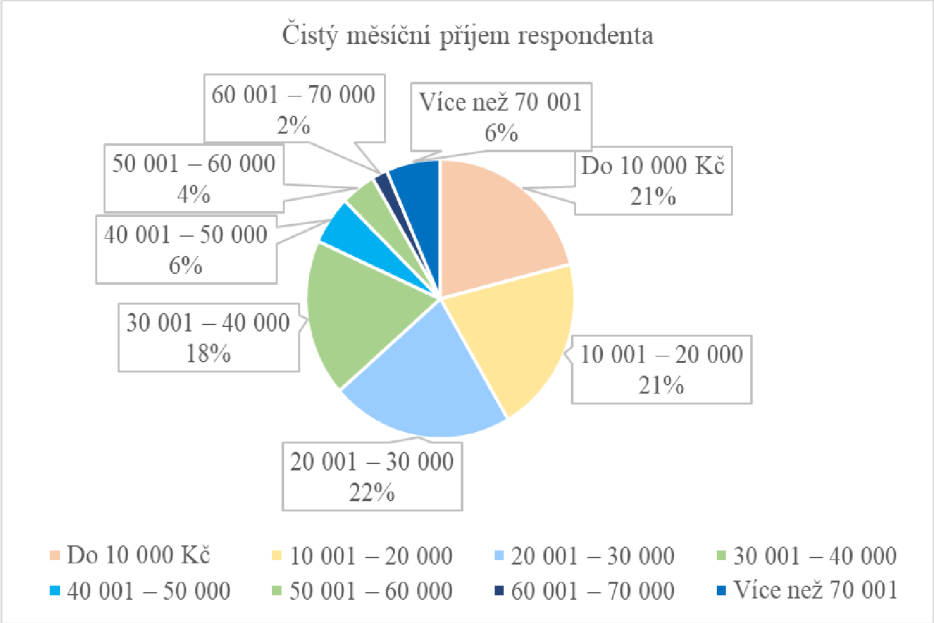

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 8 – Váš příjem se v době pandemie… (období let 2020–2021)?

Odpovědi na tuto otázku byly rozděleny dle odpovědi respondenta. Pokud dotazující odpověděl, že se jeho příjem snížil, pokračoval na následující otázku, pokud však respondent odpověděl jinak, byl přesměrován na otázku č. 10. Pouze 20 % dotazovaných (44) odpovědělo, že se jejich příjem snížil a 55 % respondentů (118) se příjem nezměnil vůbec. Z grafu je patrné, že se taktéž u 20 % příjem v době pandemie zvýšil a 5 %, tj. 10 osob odpovědělo, že neví, zda se jejich příjem změnil.

Respondentů, kteří na otázku odpověděli, že se jejich příjem snížil, bylo zastoupeno 12 osob pracujících jako OSVČ, 4 státní zaměstnanci, 4 zaměstnanci v soukromém sektoru, zbytek zastoupení nesli studenti a studenti pracující na DPP/DPČ (celkem 24 osob). Snížení příjmu u studentů pracujících na DPP/DPČ se dalo v době pandemie očekávat například z důvodu uzavření některých podniků (nařízení vlády), kdy výpomoc brigádníků byla nepotřebná.

Otázka č. 9 – Pokud se Váš měsíční příjem snížil, vyberte důvod.

Jak již bylo avizováno v předchozím odstavci, osoby, které odpověděly na změnu příjmu snížením, byly přesměrovány na otázku č. 9.

Ke snížení příjmu došlo nejčastěji z důvodu úplné ztráty zaměstnání (16), z toho nesli největší zastoupení studenti (13) a 3 osoby, které pocítily úplnou ztrátu zaměstnání, byly státní zaměstnanci. Ztráta zaměstnání u studentů, kteří například pracovali na DPP/DPČ,

mohla být způsobena převážně tím, že firmy v době pandemie pomoc brigádníků nepotřebovaly tolik, kolik jí potřebovaly před pandemií.

Respondenti měli možnost napsat i jiný důvod (než byl uveden v dotazníku), na jehož základě došlo ke snížení jejich příjmu. Z dat vyplývá, že osoby samostatně výdělečně činné, kterým se příjem snížil, byly nejčastěji z důvodu vládních nařízení ochuzeni o jejich příjmy. Z dotazníku je patrné, že docházelo ke ztrátě klientů vlivem pandemie nebo také zavedením vládních opatření, která přerušila činnost OSVČ. Ovlivněni byli nejčastěji lidé z Prahy či Středočeského kraje, pouze 7 osob neslo zastoupení krajů Karlovarského, Ústeckého, Královehradeckého a Olomouckého.

Obrázek 10 - Změna příjmu respondenta během pandemie 2020–2021

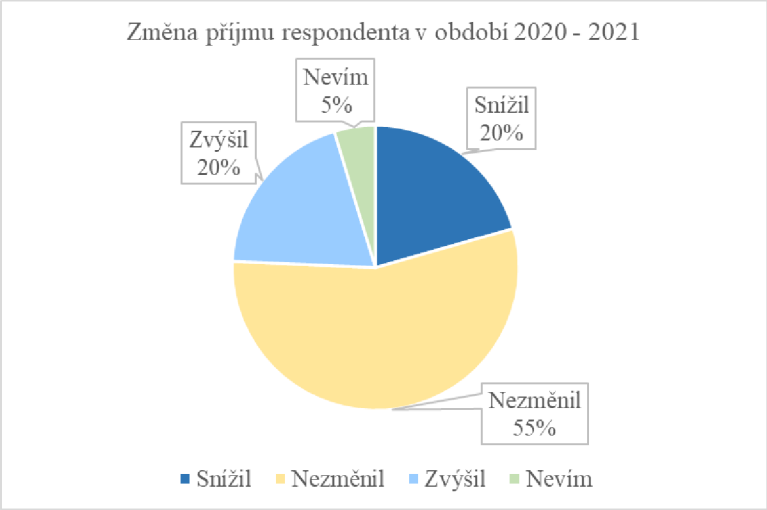

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Obrázek 11 - Důvod snížení příjmu respondenta

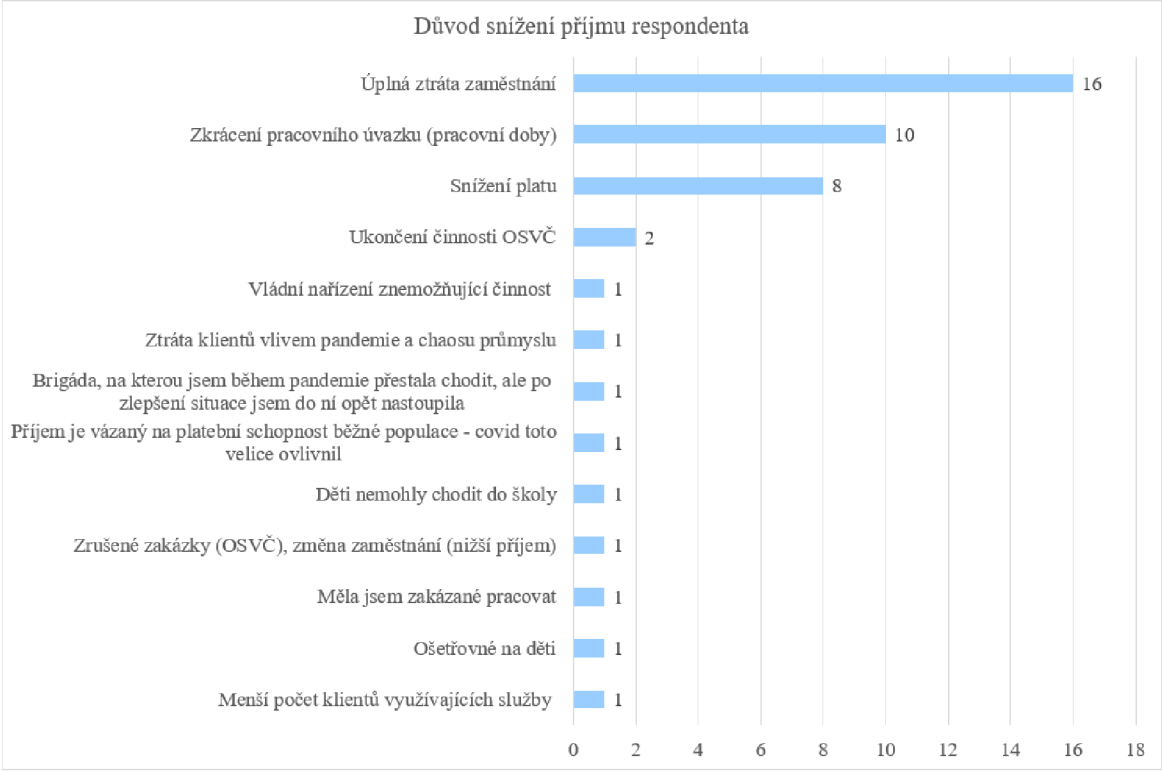

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 10 - Čerpal/a jste v době pandemie podporu od státu?

Odpovědi na tuto otázku byly rozděleny na dvě části. Pokud odpověď zněla ne, dotazovaný byl přesměrován na otázku č. 12. Avšak pokud odpověď zněla ano, dotazovaný pokračoval v následující otázce č. 11, která specifikovala důvod kladné odpovědi. Pouze 17 dotazovaných odpovědělo na otázku, která se týká čerpání podpory od státu během pandemie COVID-19, kladně. Následující otázka se specifikovala na čerpané podpory, které respondenti čerpali.

Otázka č. 11 – Jaká státní podpora byla Vámi čerpána?

Z obrázku č. 13 je jasně patrné, že byl respondenty nejvíce čerpán kompenzační bonus u 11 osob, následně krizové ošetřovné u 5 osob a ošetřovné pro OSVČ u 2 osob. V jednom případě byl čerpán kompenzační bonus a zároveň ošetřovné pro OSVČ. Státní podpory čerpali nejvíce OSVČ a následně státní zaměstnanci a nejmenší zastoupení měli zaměstnanci v soukromém sektoru.

Obrázek 12 - Čerpání podpory od státu v době pandemie

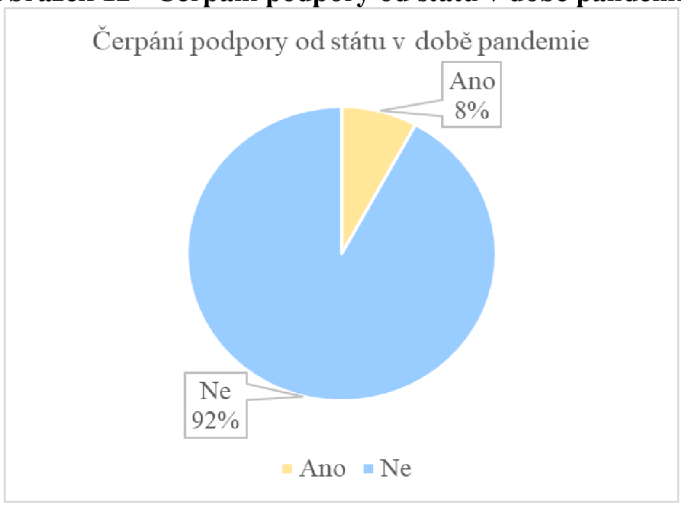

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Obrázek 13 - Typ státní podpory, kterou respondent čerpal

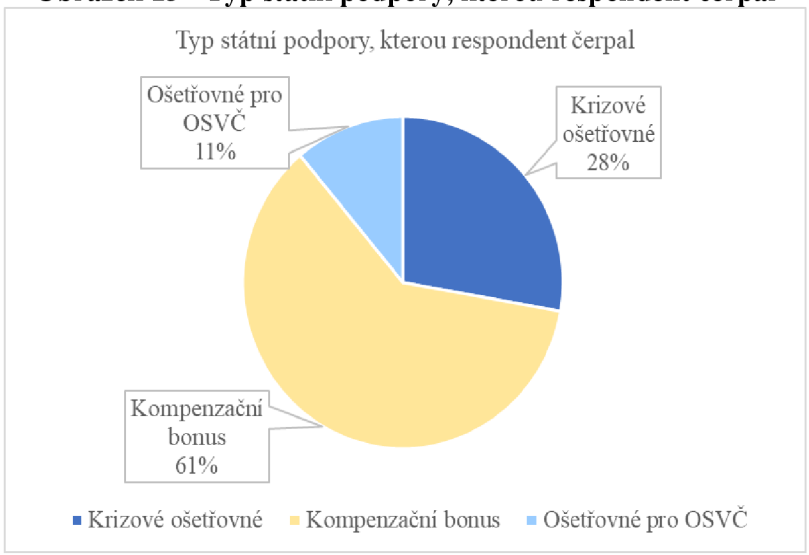

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Následující otázky se zaměřují již na celou domácnost dotazovaného.

Otázka č. 12 – Kolik členů je ve Vaší domácnosti?

Na otázku, kolik členů má domácnost respondenta, lze vyčíst odpovědi na obrázku č. 14. Domácnosti totiž nevykazují dominantní převahu v jednotlivých vymezených kategoriích počtu členů.

Odpovědi respondentů byly následující: 9 % (20) žije samo, 29 % (62) má 2 členy domácnosti, 21 % (45) má 3 členy domácnosti, 35 % (74) má 4 členy domácnosti a 6 % (13) má 5 a více členů. Nejvíce se tedy ve vzorku dotazovaných objevily domácnosti se 4 členy domácnosti.

Obrázek 14 - Počet členů v domácnosti

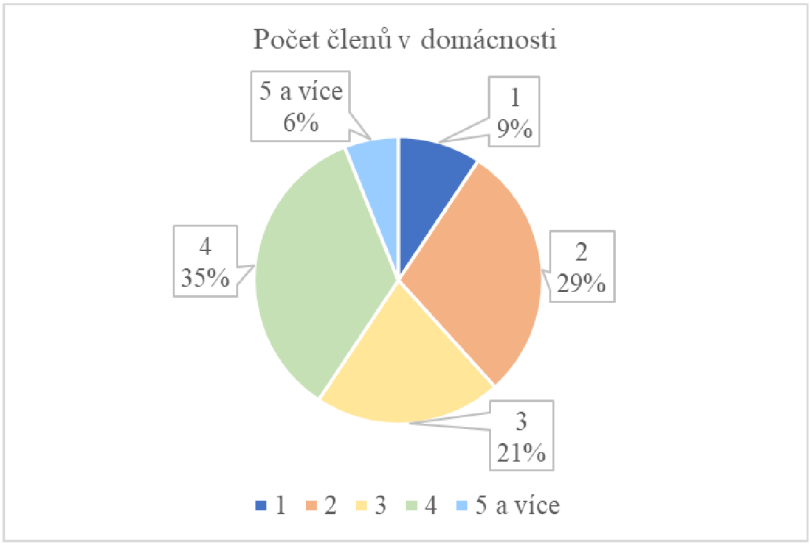

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 13 – Počet vyživovaných osob do 26 let

Z celkového počtu 214 respondentů odpovědělo 121 dotazovaných na otázku, kolik vyživovaných osob do 26 let v domácnosti žije. Zbylý počet respondentů (93), kteří na tuto otázku neodpověděli, je pravděpodobně způsobeno tím, že v jejich domácnosti nevyživují žádné osoby do 26 let. Ze získaných dat vyplývá, že osoby, které žijí sami, nevyživují žádné osoby do 26 let. Domácnosti, které mají 2 členy domácnosti (62), z nich má 16 domácností vyživované osoby do 26 let (nejčastěji osoby ve věku 18–26 let). Nejčastěji se do průzkumu zapojovaly domácnosti, které vyživují osoby ve věku 18–26 let, následně děti od 10–15 let, děti od 6–10 let a osoby ve věkovém rozmezí 15–18 let. Toto je patrné z následujícího obrázku č. 15.

Obrázek 15 - Počet vyživovaných osob v domácnosti do 26 let

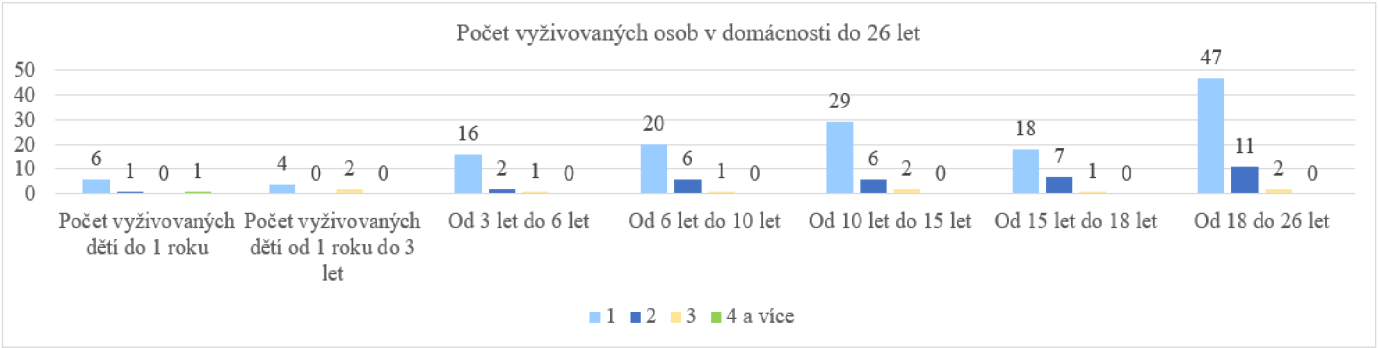

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 14 – Počet osob s příjmem ve Vaší domácnosti?

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že ze všech dotazovaných tvoří 56 % domácnosti, ve kterých mají příjem 2 osoby. Takto odpovědělo 119 respondentů. U 45 respondentů tvoří 21% domácnosti s jedním příjmem a 39 domácností s příjmem u třech osob.

Obrázek 16 - Počet osob s příjmem v domácnosti

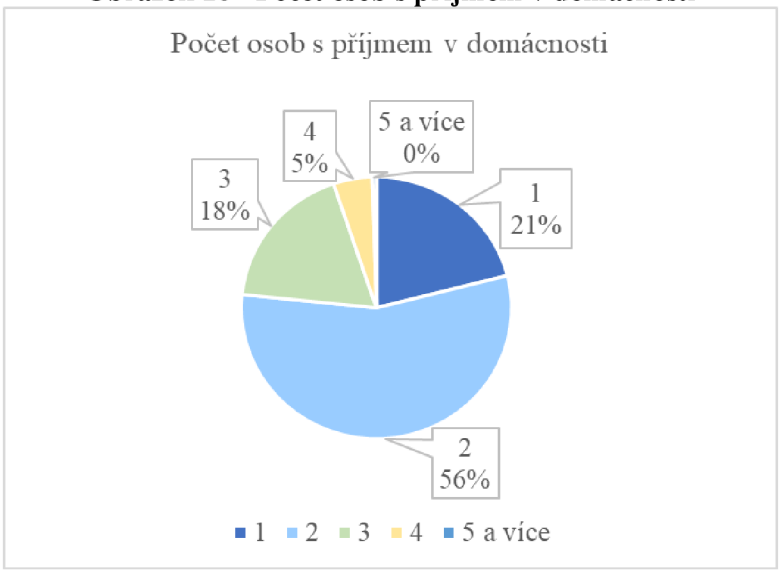

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 15 – Jaký je čistý měsíční příjem Vaší domácnosti?

Z odpovědí na tuto otázku, které jsou zobrazeny na obrázku č. 17, není vidět velký rozdíl mezi čistými příjmy celé domácnosti. Nelze tedy říct, že by převažoval jeden příjem výrazně nad ostatními. Z grafu je patrné, že 24 % (51) domácností má měsíční příjem v rozmezí 25 001–40 000 Kč, podobný počet domácností a to přesněji 21 % (45) má celkový měsíční příjem v rozmezí 55 001–70 000 Kč. Stejný počet lidí (28) odpovědělo, že čistý měsíční příjem celé domácností je v rozmezí 40 001–55 000 Kč a více než 100 001 Kč. U domácností s příjmem větším než 100 001 Kč, bylo v zastoupení 15 domácností, které mají příjem od dvou osob a 8 domácností má příjem od 3 osob. Z toho u 7 domácností v tomto rozmezí, přišel některý další člen domácnosti o práci zcela nebo částečně (popsáno v následující otázce).

Obrázek 17- Čistý měsíční příjem celé domácnosti

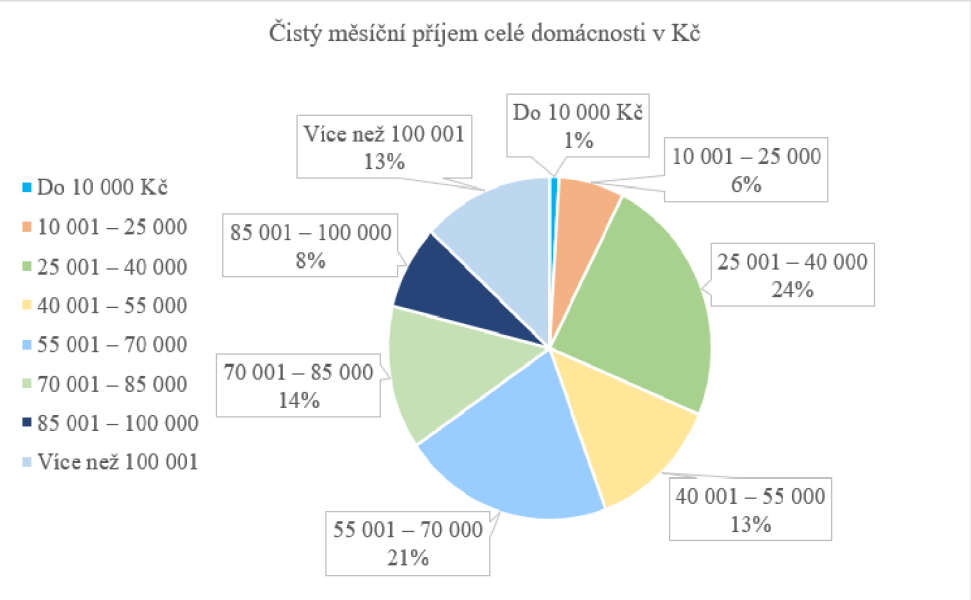

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 16 – Ztratil některý další člen Vaší domácnosti v době pandemie COVID-19 práci?

Nadpoloviční většina respondentů uvedla, přesněji 78 % (166), že další člen jejich domácnosti v době pandemie COVID-19 o své zaměstnání nepřišel. Pokud další člen domácnosti o zaměstnání přišel, byly na výběr dvě možnosti a to odpovědět, že o práci přišel zcela anebo částečně/byla přerušena činnost (to mohlo mít hned několik důvodů). Zcela o své zaměstnání přišli členové ze 14 rodin a částečně nebo z důvodu přerušení činnosti přišli členové z 34 rodin. Nejčastěji o své zaměstnání přišli členové z rodin od 2 příjmů celé domácnosti.

Obrázek 18 - Ztráta zaměstnání dalšího člena domácnosti

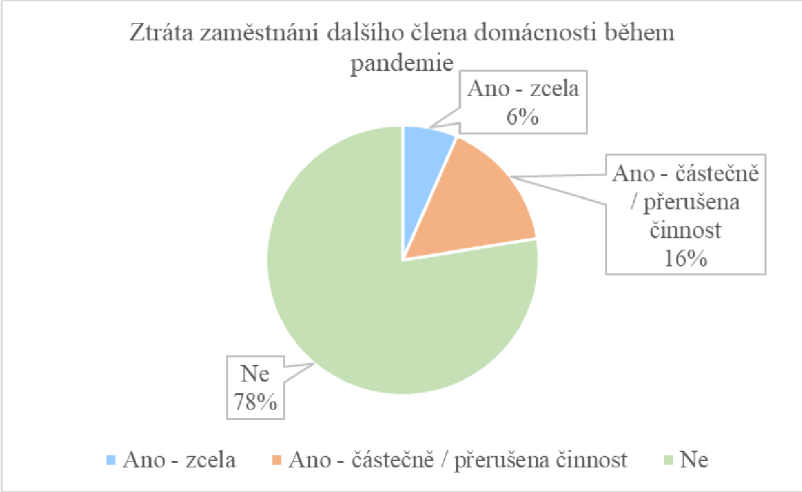

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 17 – Pobíral některý další člen Vaší rodiny podporu od státu?

U této otázky došlo opět k přesměrování na další otázku, dle odpovědi respondenta. Pokud dotazovaný odpověděl záporně na čerpání podpory od státu u dalšího jeho člena rodiny, byl přesměrován na otázku č. 19. Pokud však odpověď zněla ano, dotazovaný pokračoval na následující otázku č. 18.

Z výsledku a následného grafu je patrné, že většina, tj. 86 % odpověděla na tuto otázku záporně. Tudíž u 183 domácností, další člen domácnosti podporu od státu nečerpal. Zjištěný výsledek je celkem uspokojující (z celkového počtu 214 domácností). Rodin, kde další člen rodiny čerpal podporu od státu během koronavirové pandemie, se vyskytlo 31.

Otázka č. 18 – Jakou státní podporu další člen rodiny čerpal?

Cílem této otázky bylo zjistit, jaké podpory člen domácnosti v době COVID-19 čerpal. Mezi nejčastější odpovědi respondentů bylo vybráno, že člen/členové domácnosti (15) čerpali od státu kompenzační bonus. Kompenzační bonus byl také nejvíce vybírán u čerpání podpory u respondentů vyplňující dotazník sami za sebe.

Následující odpovědi se již příliš nelišily, na dalším místě se umístily s velmi podobnými výsledky: ošetřovné pro OSVČ (5), Antivirus – podpora zaměstnanosti (4), podpora v nezaměstnanosti (3) a krizové ošetřovné (2). Následující zmíněné odpovědi se vyskytovaly po jednom: mimořádný karanténní příspěvek, dávky z Úřadu práce a bydlení.

Obrázek 19 - Čerpání podpory dalšího člena domácnosti

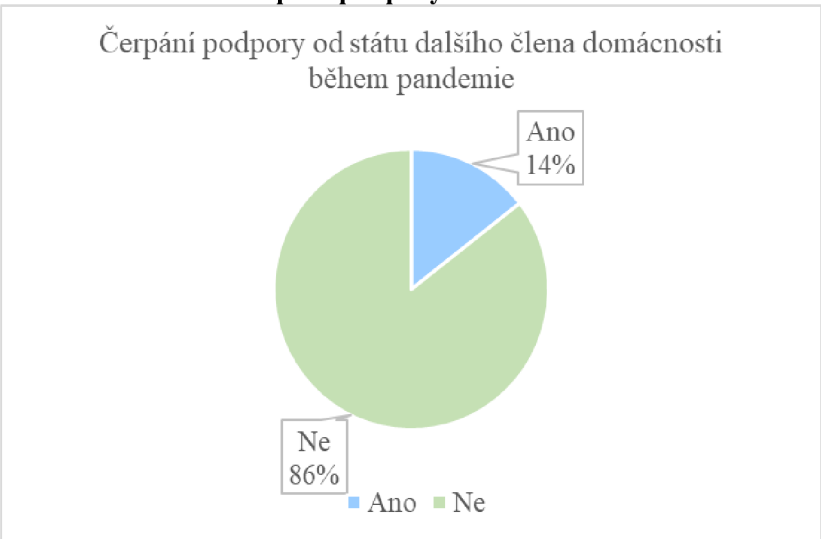

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Obrázek 20 - Typ státní podpory, kterou člen rodiny čerpal

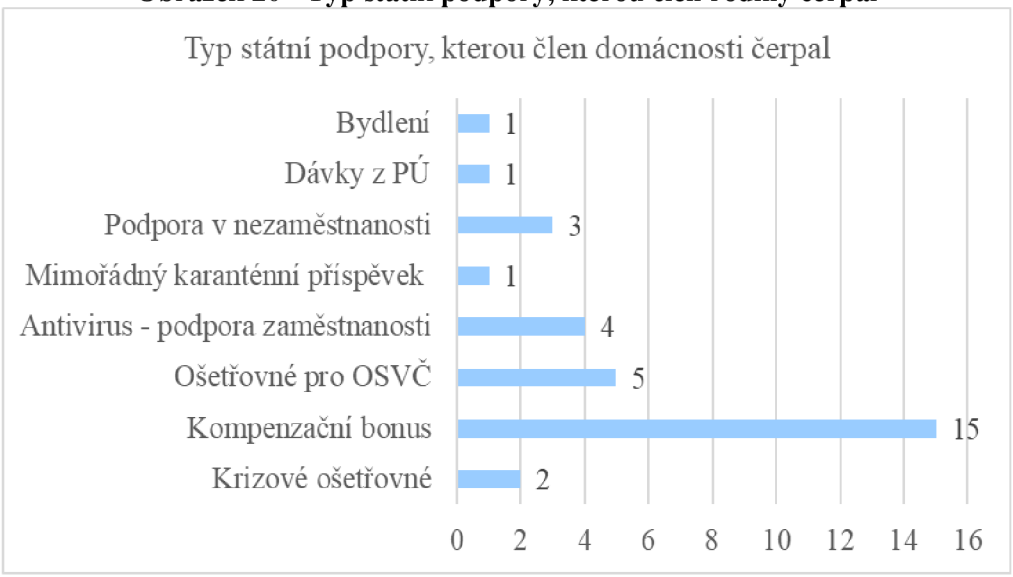

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 19 – Investovali jste před pandemií?

Následující 3 otázky byly zaměřeny na investování a jak se investování u respondentů změnilo během neočekávané pandemie. Zda pandemie měla vliv na to, jak se k investicím stavějí.

Z obrázku č. 21 vyplývá, že nadpoloviční většina 147 dotazovaných (přesněji 69 %) před pandemií vůbec neinvestovali. Oproti tomu 67 respondentů odpovědělo kladně na investování před pandemií, tj. období před vypuknutím pandemie.

Obrázek 21 - Investování před pandemií

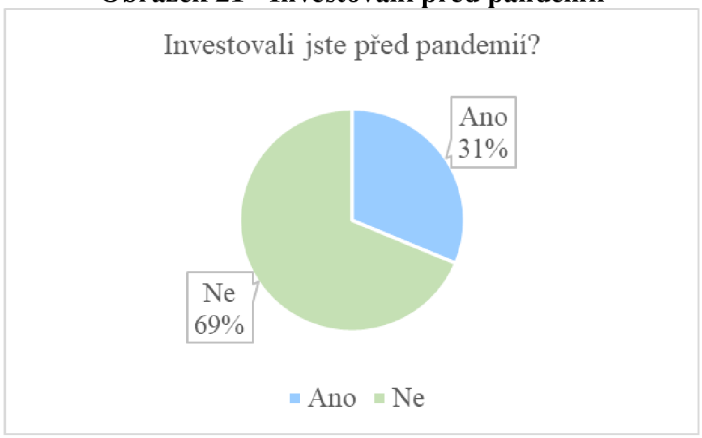

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 20 – Jak investujete během pandemie, v jaké míře?

Tato otázka navazuje na otázku předchozí. Ti, co odpověděli, že před pandemií investovali, byli následně odkázáni na tuto otázku. Cílem této otázky bylo zjistit, zda během pandemie lidé investovali jinak. Jak je patrné z grafu, polovina dotazovaných během pandemie investovala stejně, ve stejné míře, jako tomu bylo před pandemií. Pouze 24 dotazovaných investuje méně a 9 respondentů více.

Na základě tohoto grafu vyplývá, že občané nebyli zcela ovlivněni pandemií, co se týká míry investování.

Obrázek 22 - Míra investování během pandemie

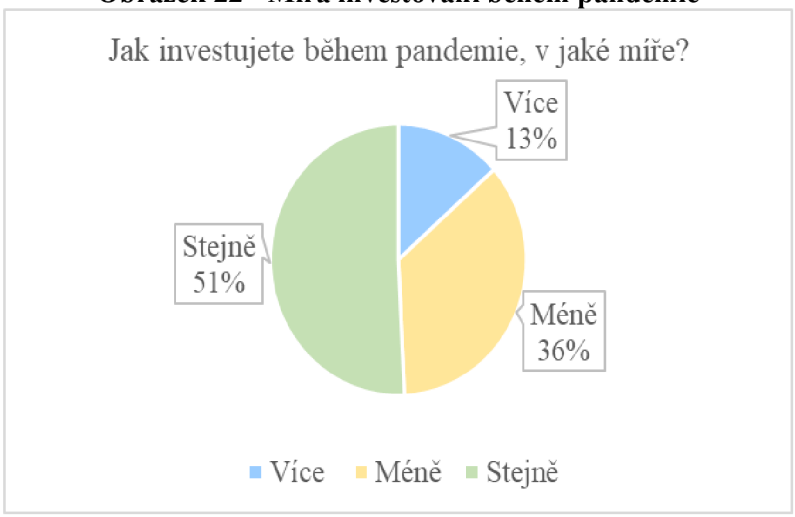

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 21 – Do čeho investujete?

V této otázce měli možnost respondenti vybrat více možností, do čeho přesně investují. Z 214 dotazovaných investovalo nějakým způsobem 91 osob. Z toho 67 osob investovalo již před pandemií, jak již bylo popsáno a ukázáno v otázce č. 19. Lze předpokládat, že během pandemie přibylo 24 osob, které začaly investovat během pandemie. Z následujících dat vyplývá, že výrazně nepřevažuje určitý druh investice nad jinými možnostmi investování. Na prvních třech místech se umístily: akcie (31), se stejným počtem kryptoměny a podílové fondy (26), investice do nemovitostí/příjmy z pronájmu (25). Následné možnosti investování byly zastoupeny po 1 respondentovi, tj: hypotéka, auto, podnikání, stříbro a E-commerce. Tyto možnosti respondenti dopsali sami.

Na základě tohoto průzkumu je možné se domnívat, že respondenti nevykazují velký zájem o investování. A pokud investují, pandemie je v tomto směru nijak výrazně neovlivnila.

Obrázek 23 - Typ investování

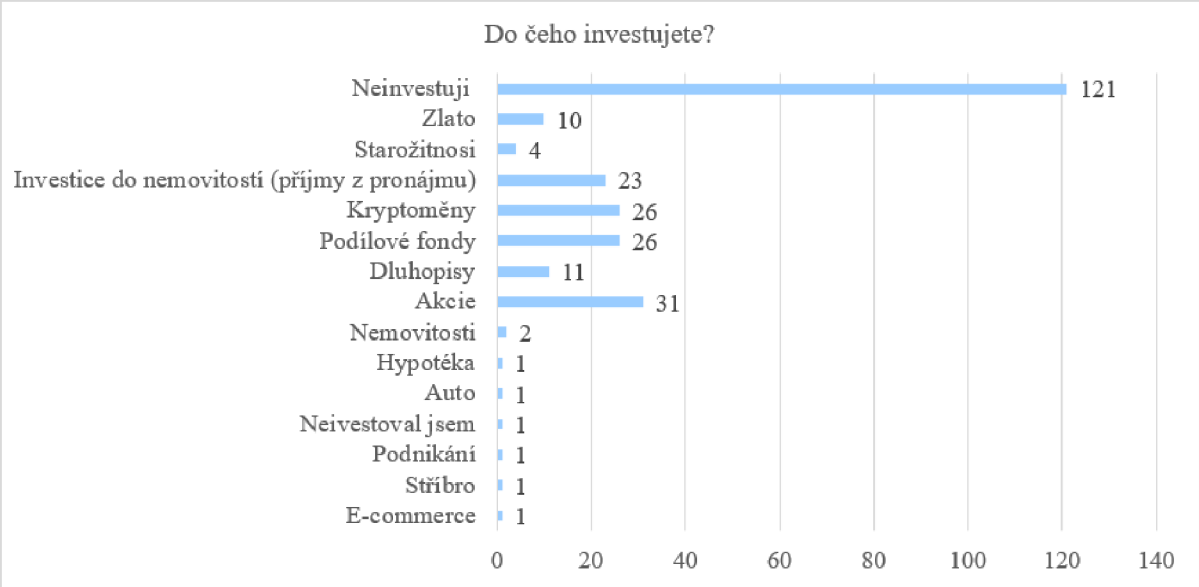

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 22 – Máte hypotéku na nemovitost či parcelu?

Cílem této otázky bylo prozkoumat, zda respondenti mají hypotéku na nemovitost či parcelu. Následně pokud odpověděli ano, bylo důležité pro výzkum zjistit, jak se jim dařilo tuto hypotéku během pandemické doby splácet. Ti, kteří hypotéku nemají, pokračovali na otázku č. 24.

Z celkem 214 osob odpovědělo 62, že hypotéku na nemovitost či parcelu mají. Hypotéku mají nejčastěji osoby ve věku 41–50 let (20) a ve věku 21–30 let (17). Tato tvrzení lze vyčíst z následujícího obrázku č. 24.

Otázka č. 23 – Byli jste schopni v době pandemie splácet hypotéku?

Z výzkumu jasně vyplývá, že osoby, které hypotéku mají, byly ve většině případů, tj. 89 % (55 osob z 62), schopni splácet (během pandemie). V ostatních případech (11 %) byly nuceni zažádat o odklad splátek. To mohlo být způsobeno tím, dle zjištěných dat, že někteří přišli o svá zaměstnání nebo také z důvodu snížení platu či zkrácení pracovního úvazku.

Obrázek 24 - Máte hypotéku na nemovitost či parcelu?

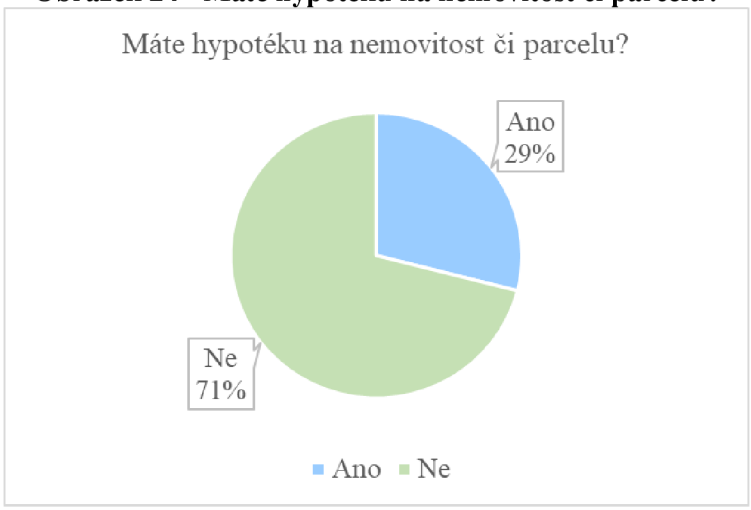

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Obrázek 25 - Byli jste schopni v době pandemie splácet hypotéku?

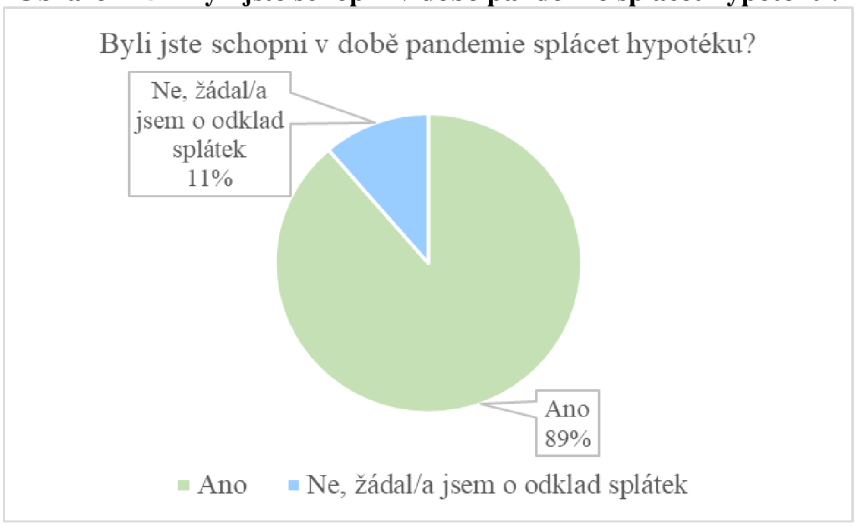

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 24 – Spořili jste před pandemií?

Celkem 164 respondentů z 214 odpovědělo, že před pandemií spořili, z toho 138 opovědělo, že spořilo pravidelně, tj. 65 % z celkového počtu dotazovaných a 26 jednorázově (12 %). Oproti investování zde můžeme vidět rozdíl a lze také říct, že spoření je pro některé osoby vhodnější varianta. Pokud respondent odpověděl, že spoří pravidelně, byl odkázán na otázku č. 25. Ve dvou dalších případech byl přesměrován na poslední otázku č. 26. Ze získaných dat je patrné, že osoby nespořící před pandemií, byly nejčastěji ve věkovém rozmezí 51–60 (10) a ve věku 21–30 (16).

Obrázek 26 - Spořili jste před pandemií?

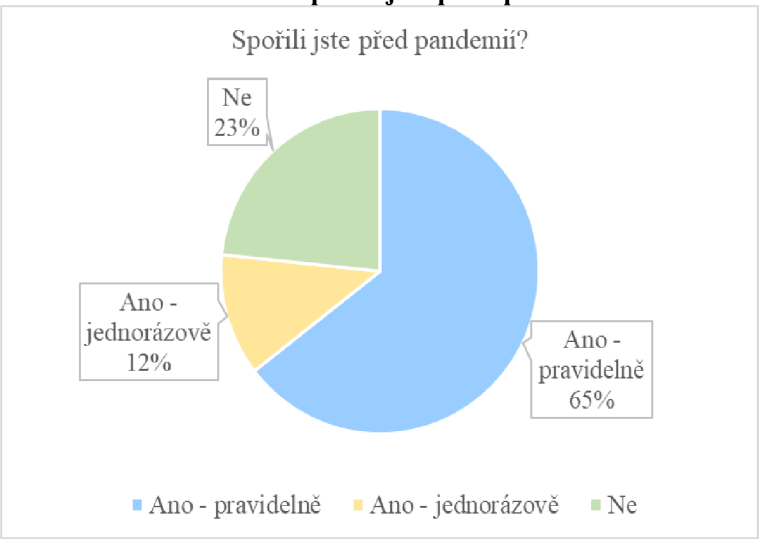

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 25 – Jakou částku měsíčně ukládáte?

Respondenti měli v této otázce vybrat pouze jednu odpověď z několika nabízených možností. Dotazovaní, kteří spořili pravidelně, odkládali měsíčně nejčastěji v rozmezí 501–2 000 Kč, tj. 38 % (42) z celkového počtu 138. Následovala měsíční částka ukládání finančních prostředků v rozmezí 3 501–5 000 Kč s 22 % (24) a částka v rozmezí 2 001–3 500 Kč s 15 % (16). Následné odpovědi se pohybovaly v podobném procentuálním rozmezí, kolem 5 %, jak je patrné z grafu.

Obrázek 27 - Jakou částku měsíčně odkládáte?

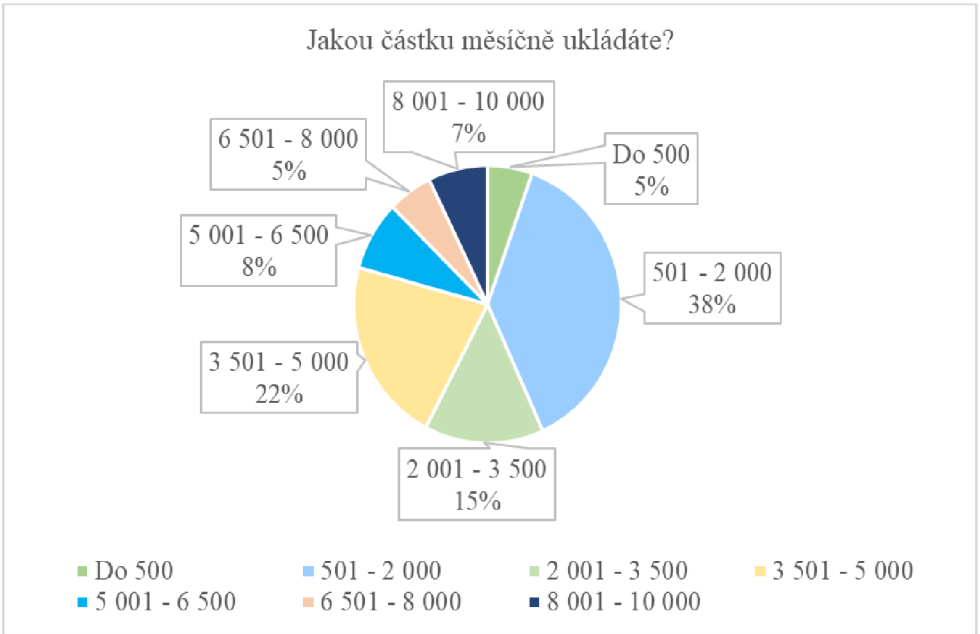

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka č. 26 – Kam ukládáte své finanční prostředky/finanční rezervy?

Poslední otázka se zaměřila na ukládání finančních prostředků či finančních rezerv všech dotazovaných. Dotazované osoby si mohly vybrat jednu či více odpovědí, dle typu jejich spoření. Někteří odpověděli, že si ukládají své finanční prostředky například doma a také zároveň na spořící účty. Nejčastěji respondenti v odpovědích uváděli běžný účet, a to 11 dotazovaných, přesněji 28 %. Následoval, s 22 % (89), spořící účet, u kterého autor očekával největší zájem. Po těchto dvou nejznámějších účtech následovalo penzijní spoření s 18 % (73) a stavební spoření, které používá 56 dotazovaných (14 %).

Kombinaci doma hotovost plus další varianty ukládání finančních prostředků využívá 36 respondentů. U 105 respondentů dochází k více než jedné variantě ukládání finančních prostředků.

Obrázek 28 - Kam ukládáte své finanční prostředky/finanční rezervy?

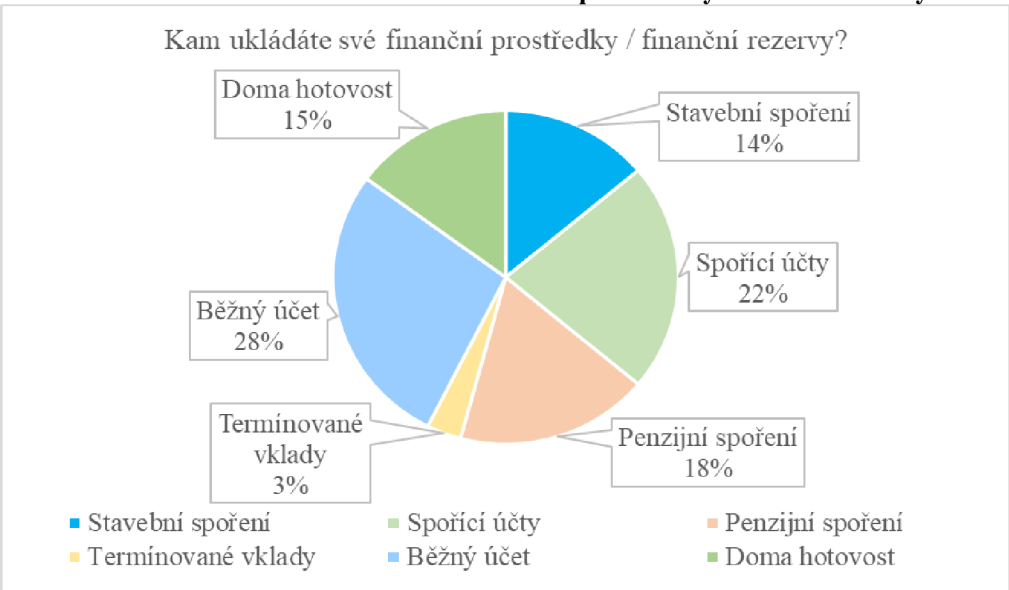

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

4.1.3 Shrnutí dotazníkového šetření

Z dotazníkového šetření vyplývá, že se vyplňování dotazníku zúčastnily převážně ženy (62 %). Nejzastoupenější skupina respondentů byla ve věkové kategorii 21–30 let (32 %), věkové kategorie od 31–60 let měli menší zastoupení a pouze kolem 2 % bylo zastoupení osob starších 61 let. V největším měřítku byla zastoupena skupina respondentů se středoškolským vzděláním (61 %) a nejvíce z nich mělo místo pobytu v Praze. Na dotazníkové šetření odpovídali především studenti a zaměstnanci v soukromém sektoru

a dalšími zúčastněnými byli i státní zaměstnanci a osoby samostatně výdělečně činné. Na základě získaných dat měly vyplňující osoby přibližně stejné platové ohodnocení a to do 10 000 Kč (21 %), 10 001–20 000 Kč (21 %), 20 001–30 000 Kč (22 %) a 30 001–40 001 Kč (18 %). Pouze kolem jednotek procent se pohybovaly příjmy vyšší než 40 001 Kč. Na základě získaných dat bylo zaznamenáno, že se v době pandemie snížil příjem u 20 % respondentů, kdy největší snížení příjmu pocítili převážně pracující studenti. Nadále bylo zjištěno, že se u 20 % příjem zvýšil a u 55 % se příjem nezměnil. Pandemie koronaviru tedy na změny příjmu u těchto respondentů neměla veliký vliv. Změna příjmu byla způsobena, dle zjištěných dat z dotazníkového šetření, nejčastěji z důvodu úplné ztráty zaměstnání a zkrácení pracovního úvazku (pracovní doby). Na otázku, zda respondent v době pandemie čerpal podporu od státu, zněla v 92 % odpověď ne. To může být také způsobeno tím, že na dotazník neodpovídalo více OSVČ, než autor předpokládal. Nejvíce čerpanou podporou byl kompenzační bonus (61 %), což vysvětluje to, že tento bonus mohou čerpat OSVČ.

Domácnosti, které se dotazníkového šetření účastnily, měly nejčastěji 4 členy (35 %), na druhém místě byly domácnosti se 3 členy (21 %) a na třetím místě se 2 členy (29 %). Pouze v jednotkách procent se zde vyskytly domácnosti s 1 členem anebo 5 a více členy. Vyskytující se rodiny také měly nejčastěji v domácnosti vyživované osoby od 18–26 let a to ve 47 případech. Následovaly pak rodiny s dětmi ve věku od 10 do 15 let (29). Na otázku, kolik osob s příjmem žije v domácnosti, nesly největší zastoupení 2 osoby s příjmem (56 %). Toto vyplývá z toho, že se v dotazníku nejčastěji vyskytovaly rodiny se 4 členy domácnosti. Na dotaz, jaký je měsíční čistý příjem celé domácnosti, nebyly výrazně odlišné odpovědi. Největší zastoupení měl příjem domácnosti v rozmezí 25 001–40 000 Kč se 24 % a následně rozmezí 55 001–70 000 Kč s 21 %. V dotazníkovém šetření se vyskytlo pouze 8 % domácností s příjmy 85 001–100 000 Kč. Se ztrátou zaměstnání se setkal další člen rodiny u 48 domácností, tj. 22 %. Na otázku, zda pobíral některý další člen rodiny podporu od státu, bylo 31 odpovědí, že podporu někdo z rodiny čerpal. Následně bylo zjišťováno, jaká podpora byla nejvíce dalšími členy čerpána. Ze získaných dat vyplynulo, že nejčastěji byl čerpán kompenzační bonus a to v 15 případech, následně u 5 případů bylo čerpáno ošetřovné pro OSVČ.

Otázky č. 19–21 se zaměřovaly na investování respondentů. Bylo zjištěno, že pouze 31 % ze všech dotazovaných investovalo před pandemií. Z nichž polovina (51 %) investovala během pandemie stejně, 36 % méně a 13 % osob investovalo více. Autor

očekával, že mladí lidé, kteří vyplňovali dotazník, budou investovat více. Nejčastějšími druhy investování byly akcie a následovaly dluhopisy, podílové fondy a v dnešní době velmi oblíbené kryptoměny. Z šetření vyplynulo, že o investování nemají lidé příliš jednoznačně velký zájem.

Otázky č. 22 a č. 23 se zaměřily na to, zda respondent má hypotéku a zda ji byl v době pandemie schopný splácet. Nejčastější odpovědí bylo, a to u 62 osob z celkového počtu 214, že hypotéku na nemovitost či parcelu mají. Nejvíce byli zastoupeni lidé ve věkové kategorii 21–30 let (17) a 41–50 let (20). Z tohoto počtu 55 respondentů bylo schopno v době pandemie hypotéku splácet bez problému.

Poslední 3 otázky byly zaměřeny na spoření respondentů. Z celkového počtu respondentů jich 65 % spořilo před pandemií pravidelně, 12 % jednorázově a 23 % nespořilo vůbec. Ti, co spořili pravidelně, ukládali nejčastěji částky v rozmezí 501–2 000 Kč, tj. 38 % z 65 %. Často také ukládali částky v rozmezí 3 501–5 000 Kč (22 %), následně v rozmezí 2 001–3 500 Kč (15 %). Mezi respondenty jsou nejvíce oblíbeny běžné účty s 28 % a účty spořící s 22 %. Kolem desítek procent se pohybovala hotovost doma, stavební spoření a penzijní spoření. Pouze s jednotkami procent se mezi dotazovanými objevily termínované vklady.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Zjištěné výsledky

Na základě dotazníkového šetření došlo k výsledkům a diskusi v této kapitole. Z dotazníkové ankety je patrné, že respondenti, kteří se účastnili tohoto šetření, nebyli pandemií COVID-19 zcela negativně ovlivněni. Avšak ke změnám v domácnostech došlo.

Co se týče příjmů respondentů, ať už byli studenti na DPP/DPČ či zaměstnanci v soukromém sektoru apod., tak se u poloviny z nich příjmy nezměnily. Pokud však došlo ke změně příjmů, ať už ke snížení či zvýšení, tyto změny byly procentuálně vyrovnané. Zvýšení příjmů mohlo být z důvodu zaměstnání v sektoru například donáškové služby či rozvoz potravin. V době pandemie se zvýšila poptávka po těchto službách. Změny však mohly nastat v mnoha profesích. Ztrátou zaměstnání byli zastiženi i další členové domácnosti respondenta, a to celkem u 22 % domácností. Avšak z těchto procent přišel další člen domácnosti o práci zcela v 6 % případů a zbytek jen částečně nebo z důvodu přerušení činnosti. Lze se domnívat, že ztrátou zaměstnání trpěly určité profese jako například kuchaři, číšníci, kadeřníci apod, jelikož z důvodu zavedených opatření nebylo možné jejich činnost vykonávat. Naštěstí vláda zareagovala a těmto osobám, které byly pandemií zasaženy z hlediska nemožnosti pracovní schopnosti, nabídla pomocné kompenzace alespoň po určitou dobu pandemie.

Z průzkumu vyšlo najevo, že dotazovaní během pandemie pouze v 8 % čerpali určité státní podpory, které v době pandemie vláda ČR nabízela jako kompenzaci všem, kdo byli pandemií nějakým způsobem zasaženi. Vykázané malé čerpání podpor mohlo být způsobeno tím, že se do průzkumu zapojilo například málo OSVČ. Dá se předpokládat, že osoby, které mají vyšší příjem či vyšší příjem celé domácnosti a nemohly zcela vykonávat svou činnost, ale byly omezeni jen částečně, nepotřebovaly od vlády žádné bonusy ani příspěvky, protože situaci zvládly bez tohoto druhu podpor. Přesto, že se do průzkumu zapojili státní zaměstnanci i zaměstnanci ze soukromého sektoru, je patrné, že dotazovaní zvládli převážně období pandemie (2020–2021) bez čerpání podpor. Čerpání podpor dopadlo pozitivně i u dalších členů rodiny, kdy ze zjištěných dat vyšlo najevo, že další členové rodiny čerpaly podporu pouze ve 14 % případů. Procentuálně se výrazně od čerpání podpory u respondentů neodlišují. Je patrné, že někdo podpory využít musel či chtěl, aby nedošlo k finančnímu zhoršení rodiny či daného respondenta. Státní podporou tak nebyla „zatížena“ ani polovina respondentů. Alespoň na malém vzorku občanů je

patrné, že se jim podařilo zvládnout období pandemie 2020-2021 úspěšně, bez malých ztrát, které se týkají ztráty zaměstnání, jak respondentů, tak celé domácnosti. K zásadně jiným závěrům by autor práce došel, pokud by se dotazníkového šetření zúčastnilo větší množství OSVČ či osob, které pracovaly v době pandemie v sektorech, které byly při zavírání určitých druhů podniků nejvíce zasaženy.

Na základě získaných dat bylo zjištěno, že respondenti před pandemií příliš neinvestovali. Pouze 13 % respondentů odpovědělo, že během pandemie (období 2020–2021) investovalo více. Překvapujícím zjištěním bylo, že v případě, kdy respondenti investovali, směřovaly jejich investice nejčastěji do akcií. Následovaly podílové fondy, kryptoměny a investice do nemovitostí. Investování do kryptoměn je rozšířenější mezi mladší skupinou obyvatel, a to nejčastěji mezi 21-30 let, což je patrné z dotazníkového šetření.

Oproti investování, mají respondenti kladnější vztah ke spoření. Ze všech respondentů, jich více než polovina spořila pravidelně. Je patrné, že spoření je oproti investování mezi respondenty rozšířenější. Nejvíce rozšířený zájem o spoření je však na spořících účtech a to u 22 % respondent, poté následovalo ukládání finančních prostředků na běžný účet. rozšířené je stavební a penzijní spoření a nejméně rozšířené jsou termínované vklady.

5.2 Diskuse

V době turbulentních změn v ekonomice je třeba tyto změny, při rozhodování domácností o hospodaření a spoření, případně investicích, reflektovat. Ekonomické dopady pandemie COVID-19 se projevily v oblasti vývoje mezd, nezaměstnanosti, inflace, úrokových sazeb, cen zlata apod. Jedná se o příklady charakteristik, které mohou mít vliv na rozhodování domácností o umístění volných financí.

5.2.1 Vývoj průměrné mzdy a mediánu dle jednotlivých čtvrtletí

Z obrázku č. 29 vyplývá, že se průměrná mzda v České republice neustále zvyšuje. V roce 2020 došlo k největšímu nárůstu průměrné mzdy v posledním kvartálu, a to na částku 38 525 Kč. V 1. čtvrtletí roku 2021 došlo k poklesu o 3 240 Kč na celkových 35 285 Kč. V následujících čtvrtletích roku 2021 docházelo opět k nárůstu průměrné mzdy. Zde docházelo k pohybu průměrné mzdy v rozmezí 37 000–38 000 Kč a to do 3. čtvrtletí 2021. V jednotlivých čtvrtletích oproti minulému roku docházelo ke změnám průměrné mzdy v průměru o 2 436 Kč. Zároveň lze na obrázku vidět medián mezd. Medián

reprezentuje hodnotu mzdy zaměstnance přesně uprostřed mzdového rozdělení. Polovina hodnot mezd je tedy nižší než medián a druhá polovina mezd je vyšší než medián. Medián, ve 3. čtvrtletí 2021, činil 32 979 Kč, oproti 3. čtvrtletí roku 2020 se zvýšil o 1 785 Kč. V tomto čtvrtletí nabýval medián mezd nejvyšší hodnoty.

Obrázek 29 - Vývoj průměrné mzdy a mediánu dle jednotlivých čtvrtletí

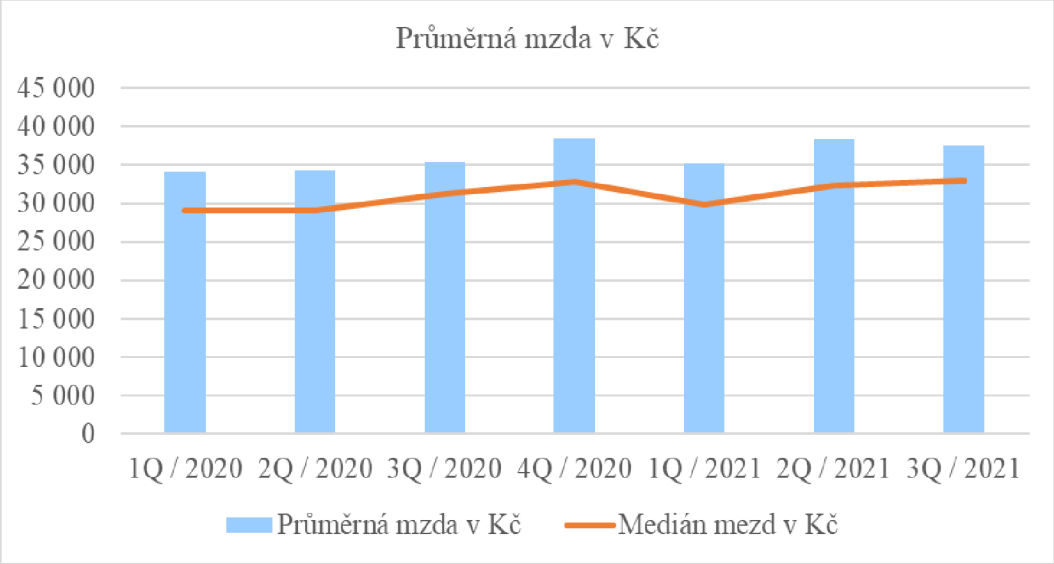

Zdroj: KURZY.CZ, ČSÚ, 2021, vlastní zpracování

5.2.2 Vývoj úrokových sazeb během pandemie

Zvyšování úrokových sazeb ČNB ovlivňuje zvyšování úrokových sazeb vkladů, ale i hypoték. Výše úrokových sazeb má vliv na chování domácností z hlediska volby finančních produktů.

5.2.2.1 Vývoj diskontní sazby

Diskontní sazba, kterou určuje Česká národní banka, úročí finanční prostředky bank, které si je u ČNB uložily. Na základě diskontní sazby se ovlivňují základní výše úrokových sazeb pro klienty (banky, podnikatele, spotřebitele) (MONETA.CZ, 2022).

V následující tabulce č. 1 lze vidět vývoj diskontní sazby v % od roku 2020 do února roku 2022. Během pandemie docházelo k určitým změnám diskontní sazby, kdy do listopadu 2021 byla sazba 1,75 %, v prosinci 2021 došlo k většímu nárůstu na 2,75 %. Aktuálně k 4. únoru 2022 se diskontní sazba pohybuje v 3,5 %, kdy je nejvyšší od počátku pandemie. Tato úroková sazba je zároveň nejvyšší od dob finanční krize v roce 2008, kdy

nejvyšší diskontní sazba tehdy dosahovala 2,75 %. Lze očekávat, že sazby v následujícím období nadále porostou, aby došlo ke stabilizaci české ekonomiky.

Tabulka 1 - Vývoj diskontní sazby v %

Období	Diskontní sazba v %
07.02.2020	1,25
17.03.2020	0,75
27.03.2020	0,05
01.10.2021	0,5
05.11.2021	1,75
23.12.2021	2,75
04.02.2022	3,5

Zdroj: ČNB, 2022, vlastní zpracování

5.2.2.2 Vývoj dvoutýdenní repo sazby

Dvoutýdenní repo sazba funguje jako limitní úroková sazba, která ovlivňuje krátkodobé úrokové sazby. Bankovní rada zasedává o rozhodnutí o nastavení úrokových sazeb (ČNB.CZ, 2022).

2T repo sazba je nejvyšší od roku 2003, aktuálně k únoru 2022 činí tato sazba 4,5 %.

Tabulka 2 - Vývoj 2T repo sazby v %

Období	2T repo sazba v %
07.02.2020	2,25
17.03.2020	1,75
27.03.2020	1
11.05.2020	0,25
24.06.2021	0,5
06.08.2021	0,75
01.10.2021	1,5
05.11.2021	2,75
23.12.2021	3,75
04.02.2022	4,5

Zdroj: ČNB, 2022, vlastní zpracování

5.2.2.3 Vývoj úrokových sazeb hypoték

Vývoj průměrné úrokové sazby hypoték v % od ledna roku 2020 až po leden 2022 lze vyčíst z obrázku č. 30. Vývoj průměrné úrokové sazby hypoték může poznamenat domácnosti z hlediska rozhodování pořízení hypoték do budoucna. Průměrné mzdy rostou, ale roste i inflace a úrokové sazby. S rostoucí průměrnou sazbou hypotéky se zvyšuje pravděpodobnost toho, že si domácnosti nebudou schopny hypotéku vzít. To může mít vliv na rozhodování mezi hypotékou a jiným způsobem formy zajištění bydlení.

V lednu 2020 se pohybovala průměrná úroková sazba na 2,36 %, kdy v České republice ještě nebyla potvrzena nemoc COVID-19. Avšak v lednu 2021, v době pandemie, byla zaznamenána průměrná úroková sazba na 1,94 %. Je patrné, že během pandemie se úrokové sazby pohybovaly v podobné míře a zásadnější změny nastaly od září 2021, kdy se sazba dostala na 2,43 %. V lednu 2022 vyšplhala průměrná úroková sazba na 3,43 %, tedy o 1,49 % výše, než tomu bylo v lednu 2021. S rostoucím vývojem úrokových sazeb klesá počet poskytnutých hypoték, avšak stoupá průměrná výše poskytnuté hypotéky. V roce 2020 se průměrné výše hypoték pohybovaly v rozmezí od 2 600 tis. Kč do 2 900 tis. Kč a od roku 2021 po leden 2022 se průměrná výše hypotéky pohybuje zhruba okolo 3 200 tis. Kč. Z obrázku je patrné, že změny úrokových sazeb hypoték nastaly až v pozdější době koronavirové pandemie.

Obrázek 30 - Vývoj průměrné úrokové sazby hypoték v % v období 01/2020–01/2022

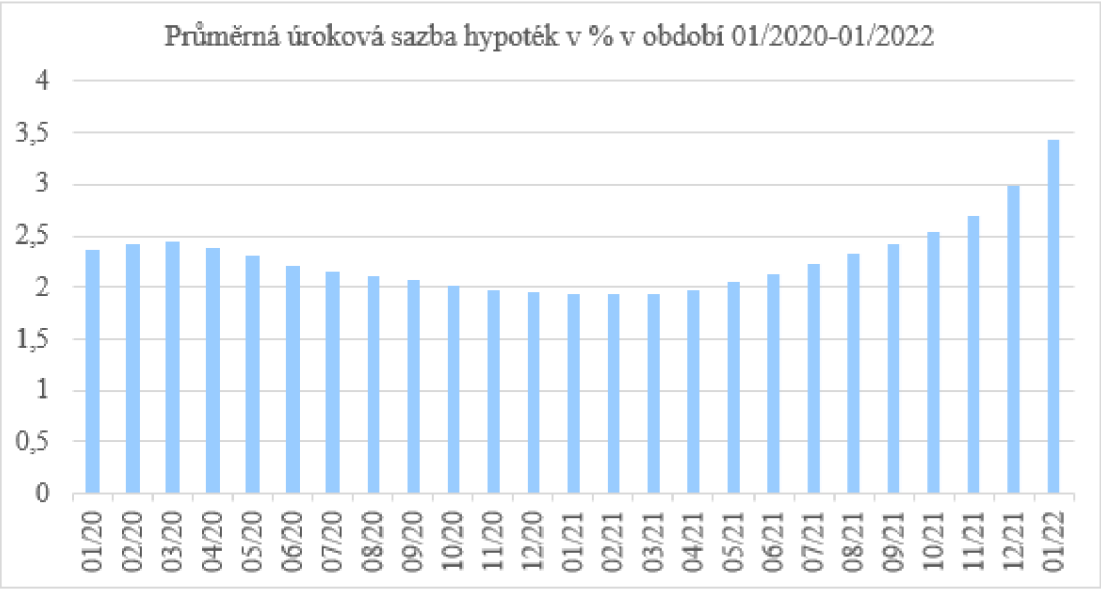

Zdroj: HYPOINDEX.CZ, 2022, vlastní zpracování

5.2.3 Vývoj inflace v období 2020–2021

Vývoj inflace za jednotlivé měsíce od ledna roku 2020 do ledna roku 2022 je patrný z obrázku č. 31. Rostoucí inflace vede ke znehodnocování peněz, a tedy je pak nutné volit finanční produkty, které zajistí vyšší výnos, aby došlo k omezení rizika znehodnocení finančních prostředků. Rostoucí míra inflace pak může domácnosti ovlivnit z hlediska změny pohledu na spoření či investování. Z dotazníkového šetření bylo například zjištěno, že některé domácnosti spořily během pandemie méně než před pandemií. V dotazníku se vyskytovaly i domácnosti, které před pandemií nespořily. Rostoucí vývoj inflace by možný pohled na spoření a případně investování mohl změnit. Respondenti se zájmem o investování směřovali své investice nejčastěji do akcií. V době rostoucí inflace je možné, že trend investování poroste.

Míra inflace za dosavadní období přetrvávající pandemie dosahovala v průměru 3,76 %. Nejnižší míra inflace, v době pandemie, dosahovala 2,1 % a to v únoru 2021. K postupnému zvyšování došlo od srpna roku 2021, kdy míra inflace stoupla na 4,1 % a nadále se zvyšovala. Značný rozdíl nastal mezi prosincem 2021 a lednem 2022. V prosinci inflace dosahovala 6,6 %, ale v lednu 2022 se míra inflace vyšplhala na vysokých 9,9 %.

Obrázek 31 - Vývoj inflace v České republice v % dle jednotlivých měsíců v období 01/2020–01/2022

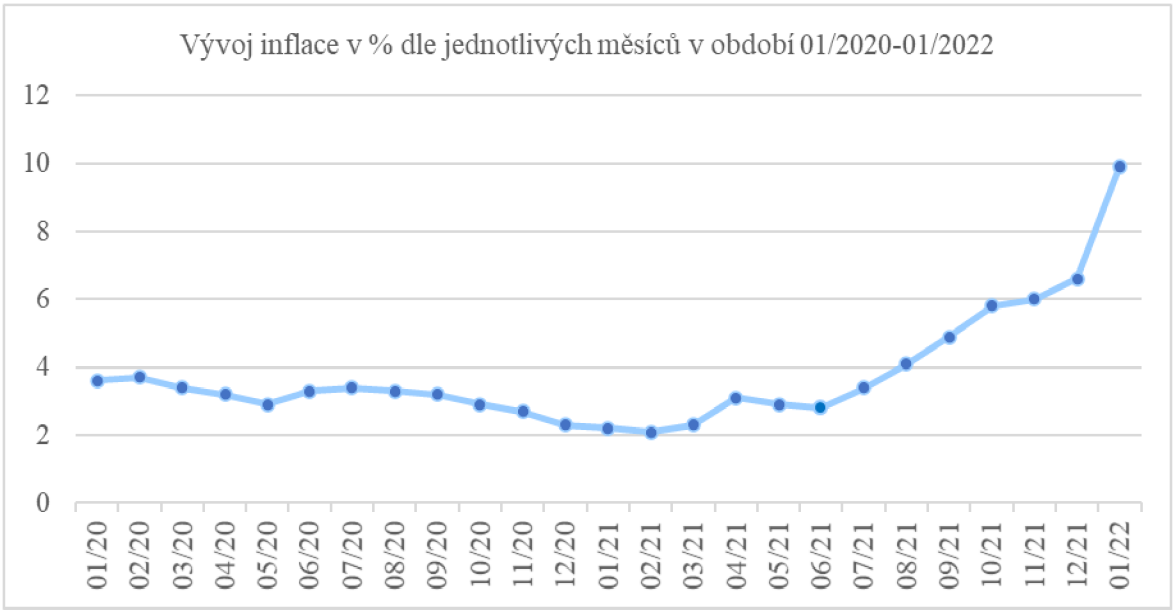

Zdroj: ČSÚ, 2022, vlastní zpracování

5.2.4 Vývoj ceny zlata

Vzhledem k narůstající míře inflace by investování byla vhodná volba pro všechny, kteří chtějí zamezit znehodnocení finančních prostředků. Možná volba investování je zvolit investování do komodit, a to například do zlata. Cena zlata se aktuálně na začátku března dostala na částku 1428,49 Kč za 1 g. Vývoj ceny zlata se udržuje v rovině a nedochází k razantním změnám. To by mohl být jeden z důvodu investování právě do této komodity.

Vývoj ceny zlata lze vyčíst z obrázku č. 32, kde sledované období je od 31/01/2020 do 01/03/2022, dle jednotlivých měsíců. Cena zlata se v roce 2020 pohybovala průměrně okolo 1318,74 Kč za 1 g. V roce 2021 se cena zlata průměrně pohybovala o trochu níže, než tomu bylo rok předchozí, a to zhruba 1251,69 Kč za 1 g. U vývoje nedošlo k výrazným změnám během pandemické doby, avšak v únoru 2022 se zvýšila cena zlata na 1375,3 Kč za 1 g a na začátku března 2022 se cena zvedla na 1428,49 Kč za 1 g.

Obrázek 32 - Vývoj ceny zlata v Kč za 1 g za sledované období 31/01/2020-01/03/2022

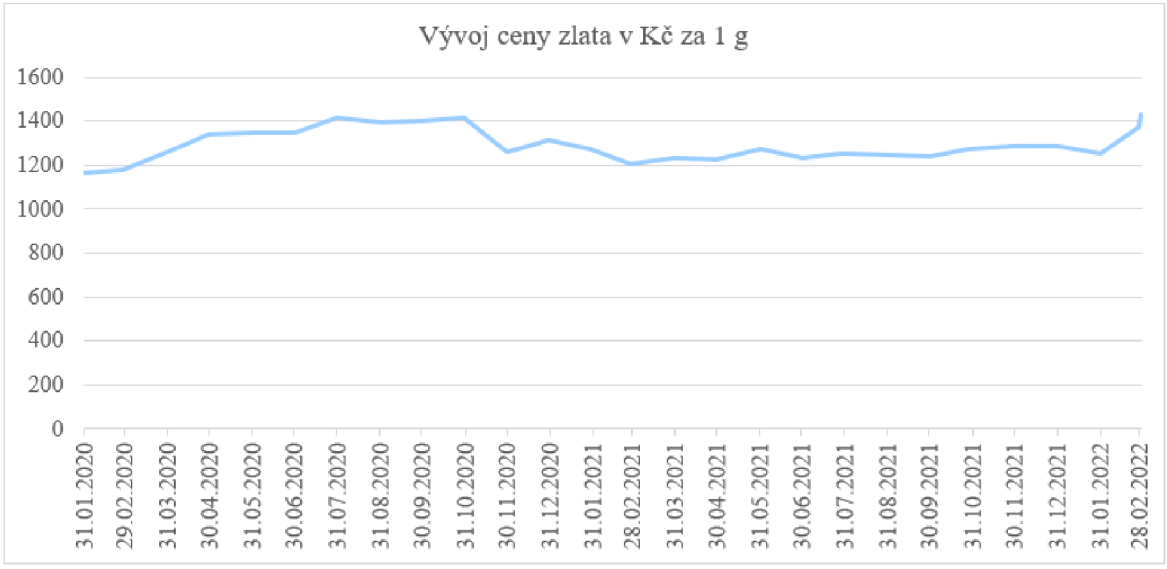

Zdroj: KURZY.CZ, 2022, vlastní zpracování

5.2.5 Úrokové sazby u vybraných bank

V případě, že občané nechtějí investovat, měli by zvážit formu spoření. Vzhledem ke vzniklé situaci ohledně koronaviru zvedá Česká národní banka úrokové sazby a díky tomu dochází ke zvyšování úročení vkladů na spořících účtech, právě v reakci na zvyšování úrokových sazeb ČNB. Respondenti z dotazníkového šetření ve 23 % případů před pandemií nespořili. V souvislosti na zvyšování úrokových sazeb by se pohled na spoření mohl změnit. Ke konci února dosahují průměrné sazby na spořících účtech kolem 2,5 %

ročně, avšak některé banky posunuly své hranice nad 3 %. Nejvyšší úroková sazba na spořícím účtu dosahuje na 3,6 %. V takovém případě by bylo vhodné, kdyby si občané vybrali vhodnou banku a vložili určitou část svých finančních prostředků alespoň na spořící účty, vzhledem ke zvyšování sazeb, právě kvůli lehkému zhodnocení jejich prostředků.

V tabulce č. 3 jsou znázorněny úrokové sazby u vybraných bank, které se aktuálně zvedají. Některé banky na spořících účtech zvedly úrokové sazby nad 3 % ročně u zůstatků při 100 000 Kč.

Tabulka 3 - Úrokové sazby u vybraných bank se zůstatky 100 000 Kč

Banka	Typ produktu	Úrok 100 000 Kč
BANKA CREDITAS	SPOŘÍCÍ ÚČET	3,60%
HELLO BANK	HELLO ÚČET	3,10%
EQUA BANK	SPOŘÍCÍ ÚČET HIT	3%
AIR BANK	SPOŘÍCÍ ÚČET	3%
MONETA	SPOŘÍCÍ ÚČET	2,50%
POŠTOVNÍ SPOŘITELNA	SPOŘENÍ S BONUSEM	2,25%
ČSOB	SPOŘENÍ S BONUSEM	2,25%

Zdroj: BANKY.CZ, 2022, vlastní zpracování

5.2.6 Nezaměstnanost a čerpání státních podpor

V době pandemie někteří ztratili své zaměstnání a tím docházelo v mnoha případech k čerpání státních podpor. Z dotazníkového šetření, kapitola 4.1.2, bylo zjištěno, že ztráta zaměstnání některé domácnosti postihla. V některých případech došlo k úplné ztrátě zaměstnání či například zkrácení pracovního úvazku (pracovní doby). Toto tvrzení vyplývá z obrázku č. 11. Ztráta zaměstnání v některých případech postihla i další členy rodiny, toto vyplývá z obrázku č. 18. Ztráta zaměstnání mohla vést k čerpání určitých podpor, například k těm, které stát během pandemické krize nabízel. Část osob, které o své zaměstnání přišly, čerpat podpory nemusely. To mohlo být způsobeno tím, že v některých případech stačil příjem druhé osoby v domácnosti nebo také úspory domácnosti. V mnoha uvedených případech z dotazníkového šetření, bylo využíváno státních podpor, které byly uzpůsobeny v době pandemie koronaviru. V některých případech však docházelo k využívání podpor v nezaměstnanosti nebo také dávek z Úřadu práce, to vyplývá z kapitoly 4.1.2, z otázky č. 18.

Lze se domnívat, že se situace ohledně nezaměstnanosti a tím i situace čerpání státních podpor zlepšila po znovu otevření služeb a podniků v důsledku zlepšení situace pandemie koronaviru.

6 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce je popsání hospodaření domácností v době pandemie COVID-19.

V první části práce je představena problematika historie pandemií a následná pandemie COVID-19, se kterou se potýká celý svět. Česká republika se s touto nemocí potýká již od března roku 2020. Vzhledem k orientaci na domácnosti je zde popsána domácnost a její hospodaření. Nechybí popsání státních podpor, které vláda České republiky kvůli rozšířené pandemii vydala, aby pomohla ulehčit občanům finanční situaci. Následovalo popsání nezaměstnanosti, investování a spoření. Těmito pojmy se nadále zabývala druhá část bakalářské práce.

Ve druhé částí práce bylo hlavním cílem zjistit, jak se dařilo domácnostem v době koronavirové krize. Zda byla potřeba využití podpor, které nabízela vláda České republiky nebo také zda došlo ke změnám v oblasti zaměstnání. Dále bylo zkoumáno, zda došlo k ovlivnění domácností z pohledu investování či spoření z důvodu pandemie. K tomuto zjištění bylo využito dotazníkové šetření, které bylo následně graficky vyobrazeno, okomentováno a shrnuto.

Z dotazníkového šetření vyšlo najevo, že se během pandemie u 20 % respondentů zvýšil jejich příjem a u 20 % se jejich příjem snížil. Ke snížení příjmu došlo nejčastěji z důvodu úplné ztráty zaměstnání či zkrácení pracovního úvazku. Dalšími důvody byly zavedené restrikce a opatření, které například malým podnikatelům zamezily v jejich podnikání. Snížení příjmů z důvodů jako je úplná ztráta zaměstnání, snížení platu, ukončení činnosti, zkrácení pracovního úvazku apod. se zabývá obrázek č. 11. Následně obrázek č. 18 poukazuje na ztrátu zaměstnání dalšího člena domácnosti, kde buď došlo ke ztrátě zaměstnání zcela nebo jen částečně. Ztrátou zaměstnání u dalšího člena domácnosti bylo zasaženo celkem 22 % domácností. Je patrné, že domácnosti byly do jisté míry ovlivněny pandemií COVID-19 v oblasti zaměstnání, a to například z důvodů, kdy v těžší situaci koronaviru byly některé podniky či služby omezeny v podnikání. Lze předpokládat, že se situace ohledně zaměstnání v domácnostech po zlepšení pandemické doby zlepšila. Nadále bylo zjištěno, že 8 % respondentů čerpalo podporu od státu. Nejčastěji byl čerpán kompenzační bonus a dále ošetřovné pro OSVČ a krizové ošetřovné. Dalším zjištěním

bylo, že u 14 % domácností, některý další člen rodiny podporu od státu v době pandemie, čerpal. V tomto případě byl opět nejčastěji čerpán kompenzační bonus. Kromě státních podpor přizpůsobené situaci COVID-19 se také objevilo čerpání podpory v nezaměstnanosti, dávky z Úřadu práce nebo například podpory na bydlení.

V dotazníkovém šetření bylo dosaženo závěru, že domácnosti, které se účastnily tohoto šetření, nebyly pandemií výrazně negativně ovlivněny. V některých případech například došlo ke zlepšení finanční situace, v některých případech tomu bylo však naopak. Nicméně změny v domácnostech nastaly. Někteří členové přišli o práci během pandemie či například čerpali podpory, které jim stát dal možnost čerpat.

Kapitola 5.2. se zabývala diskusí a následně vývojem průměrné mzdy, úrokových sazeb, inflace v České republice v období pandemické krize 2020–2021. Na základě doporučení je v práci zmíněn vývoj ceny zlata, a také přehled úrokových sazeb u vybraných bank se zůstatky do 100 000 Kč, a to z důvodu pohledu na spoření, případně investování. V době pandemické krize došlo k postupnému narůstání inflace, zejména od srpna roku 2021, kdy míra inflace dosáhla na 4,1 %, v lednu 2022 míra inflace dosáhla na 9,9 %, což je nejvyšší míra inflace od doby pandemické krize. Vzhledem ke zvyšování základních úrokových sazeb dochází zároveň ke zvýšení úrokových sazeb vkladů, jakožto reakce na zvyšování sazeb ČNB. Banky tak zvyšují například úrokové sazby na spořících účtech se zůstatky do 100 000 Kč až ke 3 %. Některé banky však udržují sazby stále pod 3 %, nejvyšší úrok u tohoto zůstatku dosahuje na 3,6 %.

Tyto změny mohou mít dopad na chování domácností, a to zejména v oblasti investování či spoření. Domácnosti by měly zvolit finanční produkty, které omezí znehodnocení finančních prostředků a dosáhly tak vyšších finančních výnosů. Vzhledem k aktuálnímu zvyšování úrokových sazeb na spořících účtech by se případně nemusely bát změnit svou banku v případě, že by jiná konkurenční banka nabízela vyšší úrokovou sazbu, než je ta, u které zákazník aktuálně je. Investiční trend z dotazníkového šetření nebyl tak veliký, ale dá se očekávat, že s rostoucí inflací bude vyhledávání investic stoupat. Avšak lidé nesmí zapomínat na diverzifikaci svého investičního portfolia.

7 Seznam použitých zdrojů

BANKY.CZ. Přehled a porovnání spořících účtů [online]. [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: https://www.banky.cz/prehled-a-porovnani/sporici-ucet/?ord=ASC

BRČÁK, Josef, Bohuslav **SEKERKA** a Dana **STARÁ**. Makroekonomie – teorie a praxe. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 223 s. ISBN 978-80-7380-492-3.

COVID PORTÁL. Krizové ošetřovné [online]. [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: https://covid.gov.cz/situace/socialni-situace/krizove-osetrovne

COVID PORTÁL. Mimořádná okamžitá pomoc MOP COVID-19 [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://covid.gov.cz/situace/socialni-situace/mimoradna-okamzita-pomoc-mop-covid-19

COVID PORTÁL. Ošetřovné pro OSVČ [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://covid.gov.cz/situace/socialni-situace/osetrovne-pro-osvc-vyzva-za-duben-kveten-2021

ČERNOHORSKÝ, Jan. Finance: od teorie k realitě [online]. Praha: Grada Publishing, 2020 [cit. 2021-12-20]. ISBN 978-80-271-1809-0. Dostupné z: https://www.bookport.cz/e-kniha/finance-od-teorie-k-realite-741407/

ČNB. Jak se vyvíjela diskontní sazba ČNB? [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Jak-se-vyvijela-diskontni-sazba-CNB/

ČNB. Jak se vyvíjela dvoutýdenní repo sazba ČNB? [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Jak-se-vyvijela-dvoutydenni-repo-sazba-CNB/

ČNB. Nástroje měnové politiky [online]. [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/mp-nastroje/

ČSSZ. Mimořádný karanténní příspěvek (tzv. izolačka), jeho výše a odečet od pojistného [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/-/mimoradny-karantenni-prispevek-tzv-izolacka-jeho-vyse-a-odecet-od-pojistneho

ČSSZ. Nárok na čerpání krizového ošetřovného končí 30.06.2021 [online]. [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/web/cz/-/narok-na-cerpani-krizoveho-osetrovneho-konci-30-6-2021

ČSÚ. Bytové domácnosti [online]. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-2130-03--5_2_bytove_domacnosti

ČSÚ. Cenzové domácnosti [online]. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-2130-03--5_4_cenzove_domacnosti

ČSÚ. Domácnosti [online]. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-2130-03--d010

ČSÚ. Hospodařící domácnosti [online]. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-2130-03--5_3_hospodarici_domacnosti

ČSÚ. Inflace, spotřebitelské ceny [online]. [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/inflace_spotrebitelske_ceny

ČSÚ. Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity – září 2021 [online]. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-zari-2021

ČSÚ. Mzdy v krajích ČR [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/mzdy-v-krajich-cr

ČSÚ. Průměrné mzdy – 3. čtvrtletí 2021 [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2021

ČSÚ. Zaměstnanost, nezaměstnanost [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost_nezamestnanost_prace

DELOITTE. Křehkost prosperity: Pandemie v dějinách a jejich hospodářské následky [online]. 2020 [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/covid-19/Krehkost-prosperity-pandemie-v-dejinach-a-jejich-hospodarske-nasledky.pdf

FIALOVÁ, Helena a Jan **FIALA**. Ekonomický slovník s odborným výkladem česky a anglicky. 3. roz. vyd. Praha: A plus, 2014, 318 s. ISBN 978-80-87681-02-2.

FINEX.CZ. Dluhopisy: Co jsou dluhopisy a k čemu slouží? Vyplatí se do nich investovat? Vše o dluhopisech na jednom místě [online]. [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: https://finex.cz/rubrika/dluhopisy/

FINEX.CZ. Kryptoměny: Jak fungují a jak na nich vydělat? Seznam a kurzy kryptoměn [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://finex.cz/rubrika/kryptomeny/

FINEX.CZ. Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření: Vyplatí se vůbec a jak vlastně fungují? [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: https://finex.cz/penzijni-pripojisteni-a-doplnkove-penzijni-sporeni/

FINEX.CZ. Podílové fondy: Co jsou to investiční podílové fondy a pro koho jsou vhodné? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://finex.cz/rubrika/fondy/

FINEX.CZ. Spořící účet: Jaký je nejlepší a jak fungují? Srovnání spořicích účtů 2022 [online]. [cit. 2021-10-23]. Dostupné z: https://finex.cz/rubrika/sporici-ucty/

FINEX.CZ. Stavební spoření: Jaké je nejlepší a jak si vybrat to pravé? Srovnání 2022 [online]. [cit. 2021-10-23]. Dostupné z: https://finex.cz/rubrika/stavebni-sporeni/

FINEX.CZ. Termínované vklady: Jaký je nejlepší? Aktuální srovnání 2022 [online]. [cit. 2021-10-23]. Dostupné z: https://finex.cz/rubrika/terminovane-vklady/

FINEX.CZ. Transformované vs. účastnické fondy: Znáte rozdíly? Který z nich je výhodnější a lze mezi nimi přecházet? [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: https://finex.cz/transformovane-vs-ucastnicke-fondy/

HYPOINDEX.CZ. Fincentrum Hypoindex – vývoj [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: https://www.hypoindex.cz/hypoindex-vyvoj/#graf00

INVESTICE.CZ. Co je podílový fond? [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.investice.cz/co-je-podilovy-fond/

JANDA, Josef. Spořit nebo investovat? [online]. Praha: Grada Publishing, 2011 [cit. 2021-10-21]. ISBN 978-80-247-7167-0. Dostupné z: https://www.bookport.cz/e-kniha/sporit-nebo-investovat-600681/

KB. Doplňkové penzijní spoření: Co je doplňkové penzijní spoření [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: https://www.kbps.cz/dps/co-je-doplnkove-penzijni-sporeni/

KEISLER, Ivo, Andrej **LOBOTKA** a Lenka **KOTOULKOVÁ**. Covid-19: Přijatá opatření a náhrada újmy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 320 s. ISBN 978-80-7598-818-8.

KURZY.CZ. Co je kryptoměna [online]. [cit. 2021-10-25]. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/kryptomeny/co-je-kryptomena

KURZY.CZ. Profesia: Jak se změnily mzdy v ČR během pandemie? Ve všech věkových kategoriích i krajích rostly [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/zpravy/625219-profesia-jak-se-menily-mzdy-v-cr-behem-pandemie-ve-vsech-vekovych-kategoriich-i-krajich-rostly/

KURZY.CZ. Průměrná mzda – vývoj průměrné mzdy, 2022 [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/makroekonomika/mzdy/

KURZY.CZ. Zlato – ceny a grafy zlata, vývoj ceny zlata 1g – 3 měsíce – měna CZK [online]. [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/komodity/zlato-graf-vyvoje-ceny/1g-czk-3-mesice

LIPOVSKÁ, Hana. Moderní ekonomie: Jednoduše o všem, co byste měli vědět [online]. Praha: Grada Publishing, 2017 [cit. 2021-10-01]. ISBN 978-80-271-9609-8. Dostupné z: https://www.bookport.cz/e-kniha/moderni-ekonomie-595961

MÁLEK, Petr, Gabriela **OŠKRDALOVÁ** a Petr **VALOUCH**. Osobní finance [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 2021-10-25]. ISBN 978-80-210-8178-9. Dostupné z: https://www.bookport.cz/e-kniha/osobni-finance-602103/

MFČR. Aktuálně: Tiskové zprávy – MF spouští přímou podporu pro zasažené OSVČ [online]. [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/mf-spousti-primou-podporu-pro-zasazene-o-38055

MONETA.CZ. Diskontní sazba [online]. [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: https://www.moneta.cz/slovnik-pojmu/detail/diskontni-sazba

MPSV. Antivirus – podpora zaměstnanosti: Archiv [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/web/cz/antivirus-archiv

MFČR. Často kladené otázky: UKONČENÝ PROGRAM: Kompenzační bonus (jaro 2021) – nejčastější otázky a odpovědi [online]. [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/komunikace-s-verejnosti/casto-kladene-otazky/novy-kompenzacni-bonus-2021-40923

MFČR. Investice: Obecně [online]. [cit. 2021-10-25]. Dostupné z: https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/investice/investice-obecne

MPSV. Mimořádná okamžitá pomoc a jiné dávky: MIMOŘÁDNÁ OKAMŽITÁ POMOC [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/web/cz/davky-info

MPSV. Ochrana zaměstnanosti: Antivirus – podpora zaměstnanosti [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/web/cz/antivirus

MFČR. Rozpočet: Rodinné finance [online]. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet

SYROVÝ, Petr a Tomáš **TYL**. Osobní finance [online]. 2.aktu. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014 [cit. 2021-10-25]. ISBN 978-80-247-9212-5. Dostupné z: https://www.bookport.cz/e-kniha/osobni-finance-602105/

Vláda ČR: Pandemický plán České republiky [online]. 2011 [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Pandemicky_plan_CR.pdf

VZP. Vyměřovací základ a výpočet pojistného [online]. [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: https://www.vzp.cz/platci/informace/zamestnavatel/vymerovaci-zaklad-a-vypocet-pojistneho

World Health Organization. Coronavirus disease (COVID-19) [online]. [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_3

8 Přílohy

Příloha 1 – Dotazníkové šetření

Příloha 1 Dotazníkové šetření

Dobrý den,

jsem studentkou ČZU a tento dotazník je určen k vypracování kvalifikační práce věnované aktuálnímu tématu problému ekonomických důsledků pandemie COVID-19 na domácnosti.

Dotazník je anonymní a obsahuje maximálně 26 otázek.

Děkuji Vám za ochotu a Váš čas věnovaný vyplnění tohoto dotazníku!

Respondent (vyplňující dotazník za domácnost)

Jste: *
- ○ Muž
- ○ Žena

Váš věk: *
- ○ 20 a méně
- ○ 21–30
- ○ 31–40
- ○ 41–50
- ○ 51–60
- ○ 61–70
- ○ 71 a více

Vaše nejvyšší dosažené vzdělání: *
- ○ Základní vzdělání
- ○ Středoškolské vzdělání bez maturity
- ○ Středoškolské vzdělání s maturitou
- ○ Vyšší odborné vzdělání
- ○ Vysokoškolské vzdělání

Místo obvyklého pobytu: *
- ○ Praha
- ○ Středočeský kraj
- ○ Jihočeský kraj
- ○ Plzeňský kraj
- ○ Karlovarský kraj
- ○ Ústecký kraj
- ○ Liberecký kraj
- ○ Královéhradecký kraj
- ○ Pardubický kraj
- ○ Kraj Vysočina
- ○ Jihomoravský kraj
- ○ Olomoucký kraj
- ○ Moravskoslezský kraj
- ○ Zlínský kraj

Velikost obce obvyklého pobytu: *
- Praha
- Obec s počtem obyvatel do 500
- Obec s počtem obyvatel do 1 000
- Obec s počtem obyvatel do 5 000
- Obec s počtem obyvatel do 50 000
- Obec s počtem obyvatel do 100 000
- Obec s počtem obyvatel nad 100 000

Jste: *
Vyberte jednu nebo více odpovědí
- OSVČ
- Státní zaměstnanec
- Zaměstnanec v soukromém sektoru
- Osoba činná na základě dohody o provedení práce či dohody o pracovní činnosti
- Student
- Pobírám důchod
- Na mateřské dovolené
- Nezaměstnaný/ná
- Jiné:

Váš současný čistý měsíční příjem? *
- Do 10 000 Kč
- 10 001 - 20 000 Kč
- 20 001 - 30 000 Kč
- 30 001 - 40 000 Kč
- 40 001 - 50 000 Kč
- 50 001 - 60 000 Kč
- 60 001- 70 000 Kč
- Více než 70 001 Kč

Váš příjem se v době pandemie (období let 2020–2021)? *
- Snížil
- Nezměnil
- Zvýšil
- Nevím

Pokud se Váš měsíční příjem snížil, vyberte důvod: *
- Úplná ztráta zaměstnání
- Zkrácení pracovního úvazku (pracovní doby)
- Snížení platu
- Ukončení činnosti OSVČ
- Jiné:

Čerpal/a jste v době pandemie podporu od státu? *
- Ano
- Ne

Jaká státní podpora byla Vámi čerpána? *

- ○ Krizové ošetřovné
- ○ Kompenzační bonus
- ○ Mimořádná okamžitá pomoc COVID-19
- ○ Ošetřovné pro OSVČ
- ○ Antivirus – podpora zaměstnanosti
- ○ Mimořádný karanténní příspěvek
- ○ Jiné:

Domácnost respondenta

Kolik členů je ve Vaší domácnosti? *

- ○ 1
- ○ 2
- ○ 3
- ○ 4
- ○ 5 a více

Počet vyživovaných osob do 26 let:
Zaškrtněte pouze políčka s počtem dětí. V případě počtu vyživovaných dětí 0 nevyplňujte žádné políčko a řádek či otázku přeskočte.

	1	2	3	4 a více
○ Počet vyživovaných dětí do 1 roku				
○ Počet vyživovaných dětí od 1 roku do 3 let				
○ Od 3 let do 6 let				
○ Od 6 let do 10 let				
○ Od 10 let do 15 let				
○ Od 15 let do 18 let				
○ Od 18 do 26 let				
○ Počet vyživovaných dětí do 1 roku				
○ Počet vyživovaných dětí od 1 roku do 3 let				
○ Od 3 let do 6 let				
○ Od 6 let do 10 let				
○ Od 10 let do 15 let				
○ Od 15 let do 18 let				
○ Od 18 do 26 let				

Počet osob s příjmem ve Vaší domácnosti? *

- ○ 1
- ○ 2
- ○ 3
- ○ 4
- ○ 5 a více

Jaký je čistý měsíční příjem Vaší domácnosti *
- o Do 10 000 Kč
- o 10 001 - 25 000 Kč
- o 25 001 - 40 000 Kč
- o 40 001 - 55 000 Kč
- o 55 001 - 70 000 Kč
- o 70 001 - 85 000 Kč
- o 85 001 - 100 000 Kč
- o Více než 100 001 Kč

Ztratil některý další člen Vaší domácnosti v době pandemie COVID-19 práci? *
- o Ano – zcela
- o Ano – částečně /přerušena činnost/
- o Ne

Pobíral některý další člen Vaší rodiny podporu od státu? *
- o Ano
- o Ne

Jakou státní podporu další člen rodiny čerpal? *
- o Krizové ošetřovné
- o Kompenzační bonus
- o Mimořádná okamžitá pomoc COVID-19
- o Ošetřovné pro OSVČ
- o Antivirus – podpora zaměstnanosti
- o Mimořádný karanténní příspěvek
- o Jiné:

Investovali jste před pandemií? *
- o Ano
- o Ne

Jak investujete během pandemie, v jaké míře? *
- o Více
- o Méně
- o Stejně
- o Nevím

Do čeho investujete? *
Vyberte jednu nebo více odpovědí
- o Akcie
- o Dluhopisy
- o Podílové fondy
- o Kryptoměny
- o Investice do nemovitostí (příjmy z pronájmu)
- o Starožitnosti
- o Zlato
- o Neinvestuji
- o Jiné:

Máte hypotéku na nemovitost či parcelu? *
- Ano
- Ne

Byli jste schopni v době pandemie splácet hypotéku? *
- Ano
- Ne, žádal/a jsem o odklad splátek

Spořili jste před pandemií? *
- Ano – pravidelně
- Ano – jednorázově
- Ne

Jakou částku měsíčně ukládáte? *
- Do 500 Kč
- 501 - 2 000 Kč
- 2 001 - 3 500 Kč
- 3 501 - 5 000 Kč
- 5 001 - 6 500 Kč
- 6 501 - 8 000 Kč
- 8 001 - 10 000 Kč
- Více než 10 001 Kč

Kam ukládáte své finanční prostředky / finanční rezervy? *
Vyberte jednu nebo více odpovědí
- Stavební spoření
- Spořící účty
- Penzijní spoření
- Termínované vklady
- Běžný účet
- Doma hotovost